
STRATEGIA 2030 - RATAMELONTA

Suomen Melonta- ja Soutuliitto ry

22.10.2021

SUOMEN MELONTA- JA SOUTULIITTO RY
Valimotie 10, 00380 Helsinki

Sisällysluettelo

1. Alustus	3
2. Kulunut vuosikymmen (2010-2021)	4
2.1 SMSL:n perustaminen ja vastaperustetun lajiliiton lähtöasetelmat	4
2.2 Ratamelonnan huippu-urheilutoiminnan lähtökohdat 2010- luvulle	6
2.3 Ratamelonnan valmennusryhmätoiminnan keskeiset linjaukset 2012–2020	8
2.4 Rio 2016 olympiadi	10
Tavoitteenasettelu	10
Tulostaso ja kehitys	10
Ratamelonnan kehittämistoimenpiteet 2011-2016	10
2.5 Tokyo 2020 olympiadi	12
Tavoitteenasettelu	12
Taloudellisten ja toiminnallisten resurssien priorisointi	12
HUY:n lajikategorisointi 2017 ja lajiriihet 2017-2020	12
Tulostaso ja kehitys	13
Ratamelonnan kehittämistoimenpiteet 2017-2021	16
Akatemia toiminta Tampereella 2014-2021	18
2.6 Seuratoiminnan tila ja kehittyminen 2010 luvulla	19
Lisenssimääräkehitys 2008 – 2021	20
Lisenssijakauma ikäluokittain 2021	22
Valmentaja- ja nuortenohjaajakoulutukset	24
2.7 Kansallisen kilpailutoiminnan tila ja kehittyminen 2010 luvulla	25
Kilpailuja järjestävät seurat & paikkakunnat	25
Osallistujamäärät mestaruuskilpailuissa	26
SM- kilpailujen taso vuosina 2002 vs. 2021:	28
Nuorisomestaruuskilpailujen osallistujamäärät 2003 – 2021	29
2.8 Potentiaaliurheilijoiden määrän kehittyminen 2010 luvulla	31
2.9 Yhteenveto	35
Huippu-Urheilu 2012-2021	35
Seuratoiminta ja kansallinen kilpailutoiminta 2010- luvulla	37
Kilpamelonnan nykytila suhteessa vuonna 2012 laadittuun ”Strategia 2012 – 1.1.2022”	39
3. Tavoitteenasettelu 2030	41
3.1 Sileän veden kilpamelonnan kansallinen elinvoimaisuus	41
Lajiliiton vaikuttamismahdollisuudet kilpailullisen seuratoiminnan kehittämisessä	43
3.2 Huippu-urheilu	44

Huippu-urheilun tavoitteenasettelu - idealismi	44
Huippu-urheilun tavoitteenasettelu - realismi	44
Huippu-urheilun tavoitteenasettelun taloudelliset reunaehdot	45
Lajin omat huippu-urheiluun perustuvat varainhankintamahdollisuudet	46
Huippu-urheilun tavoitteenasettelu 2030	47
4. Strategiset vaihtoehdot & toimenpiteet	49
<i>Vaihtoehto A – ”Toimitaan kuten tähänkin saakka”</i>	51
<i>Vaihtoehto B – ”Vahvasti kilpailulliseen seuratoimintaan ja kansalliseen kilpailutoimintaan panostaen”</i>	53
<i>Vaihtoehto C – ”Täysi panostus kilpailulliseen seuratoimintaan ja kansalliseen kilpailutoimintaan ”</i>	56
<i>Strategiset vaihtoehdot – yhteenveto</i>	59
<i>Strategiset vaihtoehdot – jatkotoimenpiteet</i>	61

1. Alustus

Suomen Melonta- ja Soutuliiton (SMSL) ensimmäinen strategia ”*Strategia 2012 – 1.1.2022*” hyväksyttiin 19.3.2012, vasta perustetun lajiliiton ylimääräisessä sääntömääräisessä kokouksessa Varalan urheiluopistolla Tampereella. Melonta- ja Soutuliiton perustamisesta sekä ensimmäisen strategian hyväksymisestä on kohta kulunut 10 vuotta, joten on syytä tarkastella miten nykytilanne vastaa kymmenen vuotta sitten asetettuja strategisia päämääriä.

”*Strategia 2012 – 1.1.2022*” määritteli seuraavat strategiset päämäärät:

- *Tarjota jäsenseuroillemme tarpeellisia, kehittyviä palveluja ja yhteistyötä harraste- ja kilpaolosuhteiden ja tapahtumien kehittämiseksi.*
- *Muodostua toimivaksi, vakavaraiseksi ja menestyväksi liitoksi.*
- *Nostaa melonnan ja soudun asemaa ja vaikuttavuutta terveysliikunnassa ja kilpaurheilussa.*

Avainstrategiat kirjattiin seuraavasti:

1. *Kilpa- ja huippu-urheilun valmennuksen kehittäminen sekä seuravalmennuksen ammattimaistaminen.*
2. *Harrasteliikunnassa strategisia valintoja ovat seurayhteistyö ja koulutustoiminnan kehittäminen ja tapahtumayhteistyön lisääminen.*
3. *Hallittu jäsenseurojen jäsenmäärien kasvu ja uusien seurojen muodostaminen.*
4. *Panostaminen turvallisuustyöhön sekä uusien jäsenten ja harrastajien ohjaukseen ja valmennukseen.*
5. *Molempien lajien saaminen osaksi koulu- ja opiskelijajärjestelmää ottaen huomioon urheiluakatemioiden mahdollisuudet.*
6. *Seurojen auttaminen yhteistyössä paikallisviranomaisten kanssa harrastuspaikkojen parantamiseksi, laajentamiseksi ja lisäämiseksi.*
7. *Liiton organisaation ja työtapojen parantaminen, jotta sekä palkattu että vapaaehtoinen työ käytetään mahdollisimman hyvin melonnan ja soudun hyväksi.*

Avainstrategiakohdista selkeimmin sileän veden kilpamelontaan linkittyvät kohdat olivat kohdat 1., 3., 5., 6., ja 7.

Luvussa 2. ”*Kulunut vuosikymmen 2012–2021*” käydään tiivistetysti läpi sileän veden kilpamelonnassa toteutettua toimintaa ja lopuksi tarkastellaan nykytilaa vuonna 2012 asetettujen avainstrategioita vastaan.

2. Kulunut vuosikymmen (2010–2021)

2.1 SMSL:n perustaminen ja vastaperustetun lajiliiton lähtöasetelmat

Suomen Melonta- ja Soutuliiton perustaminen ei tapahtunut vailla kitkaa - Suomen kanoottiliiton ja Suomen soutuliiton yhdistäminen ”saman sateenvarjon alle” herätti etenkin melonnan jäsenseuroissa vastustusta.

Yhdistymistä vastusti niin kilpamelonta, kuin harraste- ja virkistysmelontaseuroja, osittain samoista ja osittain eri lähtökohdista. Yhdistymisestä käytiin vilkas ja osittain jäsenistöä repivä keskustelu Suomen Kanoottiliiton syyskokouksessa 2011, sekä jäsenseurojen vaatimassa Kanoottiliiton ylimääräisessä kokouksessa samana syksynä.

Kanoottiliiton hallituksen esityksestä siirtää operatiivinen toiminta Suomen Melonta- ja Soutuliitolle käytiin lopulta äänestys, jossa 43 ääntä antoi hallitukselle valtuuden aloittaa operatiivisen toiminnan siirtäminen Suomen Melonta- ja Soutuliitolle, 20 ääntä vastusti hallituksen esitystä.

Operatiivisen toiminnan siirtämiselle Suomen Melonta- ja Soutuliitolle ei siis ollut melontaseuroissa varauksetonta kannatusta. Yhdistyminen kuitenkin tapahtui ja melonnan sekä soudun operatiivisesta toiminnasta vastasi vuodesta 2012 alkaen Suomen Melonta- ja Soutuliitto.

Suomen Melonta- ja Soutuliitto aloitti toimintansa olympiavuonna 2012, varsin ohuella luottamushenkilöistä koostuvalla organisaatorakenteella, sekä käytännössä samalla määrällä vakituisia työntekijöitä kuin mitä edeltäjälajiliitoissa oli yhteensä ollut ennen yhdistymistä.

Kanoottiliitossa oli vuonna 2011 päätoimisina ratamelonnan toiminnanjohtaja, toimistopäällikkö, ratamelonnan NOV-valmentaja ja harrastekoordinaattori. Soutuliitolla oli vastaavasti vuonna 2011 palkkalistoillaan päätoiminen soudun NOV-maajoukkuevalmentaja ja OTO-pohjalta toiminut toiminnanjohtaja.

Melonta- ja Soutuliiton aloittaessa operatiivisen toiminnan uuden lajiliiton henkilöstö koostui toiminnanjohtajasta, toimisto-/taloussihteeristä, harrastekoordinaattorista, sekä kahdesta NOV-valmentajasta. Henkilöstön määrä ei siis yhdistymisen johdosta lisääntynyt, työmäärä vastaavasti lisääntyi merkittävästi.

Työmäärä lisääntyi merkittävästi johtuen uuden lajiliiton toimintojen yhteensovittamisesta, strategian puuttumisesta, keskeneräisestä organisaatorakenteesta, kahden eri tavoin toteutetun kirjanpidon yhteensovittamisesta, talousresurssien jakamisen perusteiden puuttumisesta, jne.

Tämä samanaikaisesti kuin toiminta polkaistiin liikkeelle ”liikkuvaan junaan”, ts. kentällä valmennustoiminta pyöri täyttä vauhtia kohti kesän 2012 Lontoon olympialaisia, joihin ratamelojilla oli kaksi maapaikkaa varmistettuna vuoden 2011 MM-kilpailujen tulosten perusteella.

Ensimmäisten toimintavuosien rasitteena olivat myös liittojen yhdistämishankkeen aikaiset osittain katteettomat lupaukset, joilla epäröiviä seuroja houkuteltiin yhdistymisen taakse. Jokaiselle seuralle, taholle ja alalajille oli luvattu ”parempi huominen”, lisääntyviä talousresursseja sekä parempia toimintaedellytyksiä. Opetus ja Kulttuuriministeriöltä saadut, yhdistymisen

”porkkanarahaksi” kutsutut, noin 60 000€ / vuosi (kolmen vuoden ajan) käytettiin lähes kokonaisuudessaan lajitoimintoihin, kattamaan niitä lupauksia paremmasta huomisesta, mitä yhdistämisen läpivienti oli vaatinut.

Lajiliiton organisaatorakenteen sekä toimivien toimistorutiinien kehittämisen puolella asiat etenivät hitaasti, jos lainkaan. Ensimmäisten toimintavuosien osalta palkallisten työntekijöiden työpanokset valuivat kohtuuttoman paljon tulipalojen sammuttamiseen, kirjanpidon yhteensovittamiseen ja kirjanpidon epäselvyyksien selvittelyyn, sekä sisäiseen riiteltyyn resurssien ja toimintojen kohdentamisesta.

Liittokokouksissa ja valmistelevassa hallitustyöskentelyssä käytiin tiukkaa väantöä resurssien jakamisesta. Työryhmiä asetettiin luomaan pelisääntöjä sisäisten talousresurssin jakamiselle, sekä ajan hengen mukaisesti alalajien välistä taloudellista ja toiminnallista yhdenvertaisuusperiaatteita hakien.

Valmennuksellisten lajitoimintojen lisäksi valmennuspäälliköille vastattavaksi siirrettiin lajikohtainen taloushallinto ja kuluseuranta, vailla työkaluja ko. toimintojen suorittamiselle.

Lajiliiton kuluseuranta ja kirjanpito toteutettiin toimistosihteerin toimesta toimistolla excel-taulukoissa aina elokuulle 2014 asti, jolloin Tietotili online-palvelu otettiin käyttöön SMSL:ssa. Tietotili online-palvelu osoittautui kuitenkin varsin heikosti toimivaksi, ja vuodesta 2016 tapahtui siirtyminen Visma Netvisor-palveluun. SMSL:n perustamisesta oli siis kulunut neljä vuotta ennen kuin taloushallintoon ja kuluseurantaan saatiin luotua alusta ja rutiinit ja ko. toiminnot jossain määrin sujuviksi.

Lajijaostoilla ei ollut sijaa Melonta- ja Soutuliiton organisaatorakenteessa, vaan ”organisaation keventämisen” nimissä lajijaostot oli ajateltu korvattavan yli lajirajojen toimivilla valiokunnilla. Näin ollen vuosina 2012 - 2015 Melonta- ja Soutuliitossa ei ollut ratamelonnassa lajijaostoa, joka olisi vastannut kansallisen kilpailutoiminnan organisoimisesta saati kehittämisestä.

Ratamelonnan valmennusryhmissä tapahtuvaan huippu-urheilutoimintaan yllä esitetyt haasteet eivät suuremmin vaikuttaneet: leirit, kilpailut ja valmennustoiminta pyöri tiiviisti ja järjestelmällisesti eteenpäin.

Kilpamelonnan kansallinen kehittäminen sen sijaan käytännössä pysähtyi vuoteen 2012. Kanoottiliiton toimielimissä toimineet vapaaehtoistoimijat eivät siirtyneet SMSL:ön. Osittain johtuen siitä, että SMSL:ssa ei ollut lajijaostoja. Osittain siksi, että monet kokivat, että yhdistyminen oli viety läpi ilman että aidosti oli kuunneltu kentältä tullutta kritiikkiä ja huolenaiheita. Heikosti valmisteltu ja ”puoliväkisin” läpiviety yhdistyminen oli osassa jäsenistöä synnyttänyt ilmapiirin, jossa ei myöskään toivottu uuden lajiliiton onnistuvan, eikä siten haluttu olla omalla panoksella edesauttamassa uudessa lajiliitossa.

Yhteenvetona voi todeta, että Melonta- ja Soutuliiton perustamista edeltänyt valmisteleva työ operatiivisen toiminnan yhdistämisestä uuden lajiliiton alaisuuteen, oli jäänyt varsin puutteelliseksi. Lähtökohdat operatiivisen toiminnan aloittamiselle Melonta- ja Soutuliitossa olivat varsin haastavat ja ensimmäiset neljä toimintavuotta (2012–2016) kuuluivat valtaosin tulipalojen sammuttamistyössä sekä ”aluksen pystyssä pitämisessä”.

2.2 Ratamelonnan huippu-urheilutoiminnan lähtökohdat 2010- luvulle

Ratamelonta oli Kanoottiliitossa toiminut 1980-luvun lopulta aina vuoteen 2011 saakka ilman päätoimisia liittovalmentajia. 90- ja 00-luvulla Kanoottiliiton ratamelonnan huippu-urheilijoiden valmennuksesta vastasivat urheilijoiden henkilökohtaiset valmentajat sekä 00-luvulla OTO-periaatteella palkatut maajoukkuevalmentajat: Susanne Gunnarsson/SWE (2002–2005), Bela Pavelka/HUN (2003-2005), Martin Hunter SWE/AUS (2006-2008). Kyseiset OTO-valmentajasopimukset olivat kuitenkin varsin lyhytjänteisiä ja kattoivat harvoin edes yhden täyden toimintavuoden kerrallaan.

Nuorten toiminta oli 00-luvulla järjestetty pitkälti seuravalmentajien valmentajapanoksia hyödyntäen. Joukkueiden valinnoista, miehistöharjoittelusta ja ulkomaan leiri- ja kilpailuvalmentamisesta vastasivat OTO- sopimuksilla toimineet valmentajat.

Kanoottiliiton ratajaostolla oli keskeinen rooli maajoukkue toimintojen järjestämisessä ja ylläpitämisessä. Kalustonkuljetukset, kilpailuvalinnat, karsintajärjestelmät, kilpailuilmoittautumiset, majoitusvaraukset kilpailuihin, kotimaan kilpailutoiminta sekä ratamelonnan budjetointi ja kuluseuranta järjestettiin vaihtelevalla menestyksellä ratajaostosta käsin luottamushenkilö- ja vapaaehtoistoimijoiden työpanoksella. Ratajaoston vastuualue oli varsin laaja ja jaoston mahdollisuudet selvitä kunnialla tehtäväkentästään rajalliset.

Urheilijoiden oma vastuunotto valmentautumisestaan oli näistä lähtökohdista johtuen erittäin laajaa; 00-luvulla lajiliitto harvemmin kykeni järjestämään suunnitelmallista liittojohtoista valmennus ja leiritystoimintaa. Urheilijat ja urheilija-valmentajaparit vastasivat siis pitkälti itse päivittäisvalmennuksesta kotimaassa ja ulkomaan toimintojen osalta urheilijat itse hakeutuivat suotuisiin olosuhteisiin leireilemään talviaikana.

Olympiakomitea tuki menestyneimpiä urheilijoita henkilökohtaisilla valmentautumisapurahoilla, OKM vastaavasti urheilija-apurahalla, mikäli menestyskriteerit täyttyivät. Kyseiset valmentautumisapurahat kulkivat Kanoottiliiton kirjanpidon kautta, mutta lajiliitolla ei ollut ohjaavaa valtaa, miten kukin urheilija oman tukensa käytti.

00- luvulla suomalainen ratamelonta kuitenkin menestyi kansainvälisesti varsin hyvin, johtuen hyvästä kansallisesta tasosta ja seurojen laadukkaasta nuorisovalmennustyöstä 90- luvulla. Vuodesta 1998 vuoteen 2010 yhteensä 16 suomalaista ratamelojaa meloi arvokilpailujen A-finaalissa. 2000–2010 välisenä aikana ratamelojat saavuttivat yhteensä 10 arvokilpailumitalia EM- ja MM- tasolla. 2010- luvulle siirtyessä tämän ikäpolven urheilijat olivat käytännössä jo lopettaneet huippu-urheilu uransa, Jenni Mikkosen ja Anne Rikalan jatkaen olympiatasolla aina Lontoon 2012 olympiakilpailuihin.

Suomen Olympiakomiteassa oli tuskailtu jo pidempään ratamelonnan kanssa. Tuskailtu, koska laji tuotti varsin menestyviä urheilijoita, mutta lajiliitolla ei ollut käytännössä minkäänlaista valmennusorganisaatiota, saati pitkäjänteisesti vastuutettuja valmentajia, joiden kanssa Olympiakomitea olisi voinut käydä dialogia resurssien kohdentamisesta tai ratamelonnan huippu-urheilutoiminnan kehittämisestä.

Ratamelontaseuroissa oli kuitenkin myös 00-luvulla kehittynyt verraten laaja joukko lupaavia urheilijoita. 2010 luvulle tultaessa 17–23-vuotiaiden ikäluokassa oli toista kymmentä urheilijaa jotka olivat menestyneet varsin hyvin nuorten PM-/EM-/MM- kilpailuissa. OKM:n valtionavustusten noustessa 2000 vuosikymmenluvun lopussa, avautui sopivasti mahdollisuus aloittaa keskustelut liittojohtoisen valmennushenkilöstön palkkaamisesta.

Syksyllä 2010 Suomen Kanoottiliitto ja Suomen Olympiakomitea sopivat NOV- valmentajajosition perustamisesta yhteispalkkauksella. NOV- valmentajan työnkuvaksi määriteltiin:

1. Vastata 17–23-v. urheilijoiden valmentautumisprosessista tavoitteena edesauttaa heidän huipulle tähtäävää valmentautumistaan 2010- luvulla, sisältäen leiri- ja kilpailuvalmennuksen
2. Luoda ratamelonnan lajiliittojohtoiselle huippu-urheilutoiminnalle rakenne: leiritys, testaus ja seuranta sekä kansainvälinen kilpailutoiminta
3. Lontoo 2012 olympiakilpailujen ollessa vain kahden vuoden päässä, sovittiin myös seniorihuippujen integroimisesta 17–23-v. valmennusryhmän toimintoihin, niiltä osin kuin tämä tukisi seniorihuippujen valmistautumista kohti Lontoota

Olympiakomitean erityisavustuksella sovittiin myös syksyllä 2010 palkattavan OTO- pohjalta toimiva joukkueenjohtaja, jonka vastuulla oli avustaa seniorihuippujen (Anne Rikala, Jenni Mikkonen) taustatoiminnoissa kohti Lontoo 2012 olympiakilpailuja.

Lontoo 2012 olympiakilpailujen osalta tuloksena oli Anne Rikalan A-finaalin 8. sija K1 500m matkalla ja Jenni Mikkosen B- finaalin voitto (9. sija) K1 200m matkalla. Molemmat urheilijat omasivat olympiavuonna potentiaalin mitaleille; Anne Rikala meloi olympiafinaaliin välierien neljänneksi nopeimmalla ajalla, Jenni Mikkonen oli samana kautena voittanut MC- osakilpailun sekä oli kesäkuun 2012 EM:issä neljäs reilu kuukausi ennen olympiakilpailuja. Jenni Mikkonen lopetti Lontoon olympialaisiin ja Anne Rikala jatkoi vielä vuoteen 2013, jolloin hän saavutti MM- pronssia K1 5000m matkalla.

Kanoottiliiton kanssa vuonna 2011 tehty NOV-valmentajan työsopimus uudistettiin SMSL:n aloitteesta vuonna 2013, jolloin työn nimikkeeksi muodostui ratamelonnan valmennuspäällikkö. Työsopimuksessa määritelty toimenkuva laajeni hallinnollisten tehtävien osalta, sekä senioritason valmennusryhmätoiminnasta vastaaminen, aikaisempien työtehtävien lisäksi.

2.3 Ratamelonnan valmennusryhmätoiminnan keskeiset linjaukset 2012–2020

Ratamelonnan valmennusryhmätoiminnan osalta tehtiin seuraavat linjaukset, jotka ovat ohjanneet toimintaa läpi 2010- luvun.

1. Valmennusryhmätoiminnan kehittäminen tulee tapahtua ensisijaisesti järjestelmätasolla

2010- luvulle tultaessa Kanoottiliitossa (ja vuodesta 2012 SMSL:ssa) ei ollut olemassa vakiintuneita käytänteitä siitä, miten lajiliiton valmennusryhmätoimintaa organisoidaan. Kausisuunnitelmat, leiritys, testaus, suoritustason seuranta, kv. kilpaileminen, kalustonkuljetuslogistiikka, jne, oli toteutettu ”tilanteen mukaan” kulloinkin olemassa olevien resurssien ja toimijoiden puitteissa.

2. Lajiliitto ei vastaa yksilötason henkilökohtaisesta valmennuksesta

Keskeinen periaate on, että lajiliiton päätoimisilla vastuvalmentajilla ei ole henkilökohtaisia valmennettavia valmennusryhmässä, jossa itse toimii ryhmän vastuvalmentajana. Tausta tälle linjaukselle tulee siitä, että lajiliiton päätoimisten valmentajien tulisi olla mahdollisimman neutraalissa asemassa koska ovat vastuussa myös miehistöjen seulonnasta ja valintaesityksistä.

3. Lajiliiton valmennusryhmätoiminta on potentiaaliurheilijoiden huipulle tähtäävän valmentautumisen mahdollistamista ja tehostamista

Seuratason valmennustoiminnan rajoitteet tulevat selkeimmin vastaan tilanteissa, joissa urheilijan talvi-ajan avovesileiritystä tulee lisätä, harjoitusvastusta ei löydy seuran harjoitusympäristöstä, tai valmentautumisen & kilpailemisen kansainvälisyyttä on tarve lisätä. Lajiliiton rooli on siten ensisijaisesti vastata valmennusryhmätoiminnasta, jonka kautta pyritään edesauttamaan potentiaaliurheilijoiden mahdollisuutta toteuttaa kansainvälisen tason valmentautumista ja kilpailemista.

Ratamelonnan valmennusryhmätoiminnalla pystytään kuitenkin vaikuttamaan suoraan vain noin 100–150 vuorokauteen vuodessa (senioritasolla). Tästä syystä lajiliiton verraten laajasta leiritystoiminnasta huolimatta urheilijan arkiharjoittelun päivittäinen laatu on edelleen kehittymisen kannalta ratkaisevammassa asemassa.

4. Urheilijan valmennuksesta vastaa ensisijaisesti urheilijan henkilökohtainen valmentaja (tai urheilija itse)

Urheilijan henkilökohtainen valmentaja ja urheilija itse ovat valmentautumisprosessin keskeisin perusyksikkö. Lajiliiton vastuvalmentajat toimivat urheilijan ja hänen henkilökohtaisen valmentajansa apuna ja tukena. Siinä tapauksessa että lajiliiton valmennusryhmään nousee urheilija jolla ei ole henkilökohtaista valmentajaa, pyrkii lajiliiton vastuvalmentaja tällaisen hänelle löytämään.

Mikäli urheilijalle ei löydy sopivaa henkilökohtaista valmentajaa voi lajiliiton vastuhenkilö olla urheilijan valmentautumisprosessin sparraaja, mutta valmennuksesta ja siihen liittyvistä ratkaisuista urheilija vastaa itse.

5. Harjoitusohjelmat, kausisuunnitelmat ja testipatteristot ovat avoimesti saatavilla

SMSL:n verkkosivujen kautta julkaistaan valmennusohjelmia, kausisuunnitelmia ja ennen vuotta 2018 voimaan astunutta EU:n GDPR asetusta myös testituloksia. Valmennusohjelmien ja valmentautumiseen liittyvien dokumenttien julkaiseminen täysin avoimesti lajiliiton verkkosivuille on tietoinen valinta, jolla pyritään mahdollisimman avoimeen toimintakulttuuriin.

SMSL:n valmennusryhmien avoimet harjoitusohjelmat (nk. ”runko-ohjelmat”) eivät ole velvoittavia, vaan valmennusryhmäurheilijat tai urheilija-valmentajaparit käyttävät niitä oman valmennusprosessin taustalla, tai ovat käyttämättä. Yleinen valmennusohjelma, joka kattaisi kaikkien eri valmennusryhmäurheilijoiden tarpeet sekä henkilökohtaiset valmentautumisen painopisteet on mahdottomuus.

Runko-ohjelmien tärkein merkitys on, että niiden pohjalta niin urheilijat kuin henkilökohtaiset valmentajat pystyvät hahmottamaan minkä tyyppisellä harjoittelun rakenteella ja sisällöllä valmennusryhmäleireillä toimitaan, sekä minkälaisilla teho-, määrä- ja laatu painotuksilla vuoden eri harjoitusjaksoilla voidaan edetä.

Spesifisempi urheilijakohtainen tieto, kuten Vo2max- tai muut fyysisten ominaisuuksien testitulokset, Catapult-kilpailuanalyytit ja videomateriaalit ovat GDPR asetuksen myötä siirretty verkkopalvelimelle jossa niihin pääsevät käsiksi vain urheilijan määrittelemät henkilöt.

6. Valmennusryhmästatus ei vaikuta urheilijan valintaan kv. kilpailuihin

Urheilijan nimeäminen lajiliiton valmennusryhmään ja kv. kilpailuvalinnat ovat kaksi erillistä prosessia. Kilpailuvalintojen osalta on erilliset karsintajärjestelmät näyttökilpailuineen, joihin urheilijat voivat osallistua valmennusryhmästatuksesta riippumatta. Tämä periaate koskee kaikkia lajiliiton alaisuudessa olevia kv. kilpailutapahtumia.

Senioritasolla karsinnat kv. kilpailuihin joudutaan kuitenkin useasti tekemään varhain keväällä, ennen kotimaan kilpailutoiminnan alkamista, jolloin mahdolliset katsastusvedot järjestetään lajiliiton kevätleirien yhteydessä. Osallistuminen katsastusvetoihin on tässäkin tapauksessa avointa kaikille urheilijoille, jotka ilmoittavat pyrkimyksensä tavoitella edustuspaikkaa kyseessä olevaan/-iin kv. kilpailutapahtumiin riippumatta valmennusryhmästatuksesta.

2.4 Rio 2016 olympiadi

Lontoon jälkeen asetelma kohti Rion 2016 olympiakilpailuja oli selkeä. Nuoremmalla sukupolvella oli vielä varsin pitkä matka nousta senioritasolla aivan terävimmän kärjen tuntumaan, joka käytännössä on vaatimustaso olympiapaikkojen saavuttamiselle ratamelonnassa.

Tavoitteenasettelu

Tavoitteenasetteluksi olympiadiin 2012–2016 asetettiin nuoriin urheilijoihin ja heidän valmentautumiseensa panostaminen, tavoitteena **oli** nostaa heidän urheilullinen tasonsa sellaiseksi, että useampi alus olisi todenteolla mukana kamppailemassa olympiapaikoista 2015/2016.

Olympiakomitean Huippu-urheiluyksikkö (HUY) oli talousohjauksensa kautta myös vahvasti myötävaikuttamassa siihen, että lajiliiton oma talousresursointi ja toiminnallinen resursointi tulisi kohdistaa MJ-valmennustoiminnan kehittämiseen ja valittujen potentiaaliurheilijoiden tukemiseen.

Melonta- ja Soutuliiton organisaation ollessa varsin sekavassa tilassa vuosina 2012–2016 oli myös varsin luonnollista keskittyä MJ-toimintoihin, jotka eivät olleet suoraan riippuvaisia lajiliiton organisaation tilasta. Maajoukkue-tason valmennus- ja kilpailutoiminta tapahtuu kentällä, kotimaassa ja kansainvälisessä ympäristössä.

2012–2016 Olympiadiin aikana ratamelonnassa keskityttiin täten voimakkaasti kansainväliseen leiritykseen, potentiaaliurheilijoiden valmennukseen, testaus- ja seurantajärjestelmien luomiseen, sekä kansainväliseen kilpailutoimintaan.

Tulostaso ja kehitys

Tuloksia alkoi syntyä vuosina 2014–2015, jolloin nuoret miesmelojat meloivat useammassa kovatasoisessa kv-kilpailussa A-finaaliin tai A-finaalin tuntumaan olympiamatkoilla.

Kevään 2016 Euroopan maanosan olympiakarsinnoissa kaksi aluskuntaa (MK2 1000m ja MK1 200m) etenivät ratkaisevaan olympiakarsintafinaaliin, kuitenkin olympiapaikkoja ko. finaalilähdöissä ei saavutettu. Myöhemmin kesällä 2016 saavutettiin ensimmäinen aikuisten arvokilpailufinaalisijoitus olympiamatkalla, sitten Jenni Mikkosen ja Anne Rikalan, kun Niklas Vettanen meloi Moskovan EM-kilpailuissa A-finaaliin K1 200m matkalla.

Ratamelonnan kehittämistoimenpiteet 2011–2016

2011–2016 aikana mm. seuraavat ratamelonnan huippu-urheilun kehittämistoimenpiteet toteutettiin tai vietiin eteenpäin, leirityksien ja kilpailutoiminnan ohessa. Osa prosesseista oli jo aloitettu Kanoottiliitossa ja vietiin päätökseen Melonta- ja Soutuliitossa.

2011–2012

- Ratamelojan Urheilijan Polku (osana HUMU prosessia)
- Suoran Vo2max testiprotokollan kehittäminen Dansprint ergometreille
- Kausisuunnitelmarakenteen luominen 17–23-v. valmennusryhmälle
- Liukuvat Pinnat hanke (kilpakajakkien pintakäsittelymenetelmien vaikutus kitkaan)

2013

- Yhteistyösopimus Kisakallion Urheiluopiston kanssa, kotimaan leirityksen keskittäminen Kisakallioon
- Testauksen ja seurannan vuosikellon rakentaminen ja jalkauttaminen
- Vo2max testikäytäntöjen yhtenäistäminen eri toimijoiden välillä (Hula, Kisakallio, Varala, Paavo Nurmi keskus, mm.)
- Ratamelonnan toisen NOV-valmentajapalkkausprosessin aloittaminen yhdessä Olympiakomitean ja Varalan Urheiluopiston kanssa
- Myönteinen NOV palkkatukipäätös 2013, valmentajahaastattelut syksyllä 2013

2014

- NOV palkkaus, 1.1.2014 alkaen Susanne Gunnarsson/SWE
- Ratamelonnan Tampereella tapahtuvan valmennustoiminnan käynnistäminen osana Tampereen Urheiluakatemiatoimintaa
- Yhteistyösopimusneuvottelut SMSL-Kisakallio-Varala, toimintojen jakautuminen opistojen välillä
- Seuratoiminnan kehittämisfoorumi, fokuksessa seuratoiminnan laajuus ja kansallinen kilpailutoiminta
- Seuratyöpaja Ratamelonta & Maratonmelonta
- Yhteisen Rata- ja maratonjaoston perustaminen ja jaoston kokoonpanon sekä hallintaohjesääntöjen rakentaminen
- SMSL:n ensimmäinen rata ja maratonjaoston kokous 13.12.2014

2015

- 25.1.2015 Seurafoorumi ”Sileän veden kilpamelonnan kehittäminen seuratasolla”
- Rata ja maratonjaoston toiminta liikkeelle, v. 2015, viisi jaostokokousta
- Kansallisten rata- ja maratonmelonnan kilpailujen kilpailuformaattien kehittäminen
- Tampereen NOV-valmentajaposition uusi rekrytointiprosessi Susanne Gunnarssonin lopetettua NOV-valmentajana tammikuussa 2015
- Tampereen kaupunki, Varala, paikalliset seurat ja SMSL: yhteishankinta 8kpl Dansprint ergometria Tampereen Akatemiatoiminnan talviharjoitteluun
- Jonas Saelens/BEL-FIN Tampereen NOV valmentajaksi 1.3.2015 alkaen
- Voiman Polku- hanke liikkeelle Varalan, Kisakallion, KiHun ja SMSL:n toimesta
- Catapult sports- kilpailuanalyysiprosessin aloittaminen
- Harjoitusohjelmien, kausisuunnitelmien, harjoituspäiväkirjojen ja muiden tiedostojen dokumentoinnin keskittäminen yhden pilvipalvelun alle
- SMSL ilman toiminnanjohtajaa kesäkuu 2015 – tammikuu 2016

2016

- Olympiavuosi. Pääfokus talven 2015–2016 leirityksessä, jossa ensimmäistä kertaa v. 2010 jälkeen osa talven leireistä Euroopan ulkopuolella (Etelä-Afrikka)
- Rata- ja maratonjaostolla kuusi jaostokokousta
- Sileän veden kilpamelonnan seurafoorumi 14.2.2016, Agenda: ”Lasten ja nuorten alkeismelontakoulujen sisältö ja mahdollisen ”nuoren melojan” tasojärjestelmän rakentaminen”.

2.5 Tokyo 2020 olympiadi

Tavoitteenasettelu

Rio 2016 olympiakilpailut käytiin ilman suomalaisratamelojia ensimmäisen kerran nykyaikaisen olympiahistorian aikana. Suomalaisen huippuratamelonnan tila näytti tästä huolimatta verraten hyvältä Tokyo 2020 olympiadin alkaessa. Rion olympiadin aikana tehdyt panostukset lajiliittojohtoisen leiritykseen, valmennusjärjestelmän kehittämiseen, sekä nuorten potentiaaliurheilijoiden sitouttamiseen kv-tason valmentautumiseen olivat vuosina 2015–2016 alkaneet tuottamaan tulosta.

Tokyo 2020 olympiadiin asetettiin tavoitteeksi nousta useamman aluksen voimin olympiamatkojen A-finaalitasolle kansainvälisissä arvokilpailuissa olympiadin aikana, ja siten myös ratamelontaurheilijan(oiden) saaminen sisään Tokyo 2020 olympiakilpailuihin.

Taloudellisten ja toiminnallisten resurssien priorisointi

Tavoitteen saavuttaminen vaatisi kuitenkin niin urheilijoiden, lajiliiton, kuin HUY:n osalta panostusta ja priorisointeja. HUY:n kanssa 2016 syksyllä käydyissä keskusteluissa tunnistettiin yhteisesti, että valmentajien on pystyttävä entistä paremmin panostamaan valmennukseen ja urheilijoiden vastaavasti urheilemiseen. Lajiliiton hallinnon ja organisaation sekava tila vuosina 2012–2016 oli syönyt kohtuuttomasti ajankäytön resursseja itse urheilutoiminnasta jonka lisäksi valmennusta tekeville henkilöille oli muodostunut liuta erinäisiä ei-valmennuksellisia tehtäviä jotka myös söivät kohtuuttomasti työaika ja jaksamisen resursseja.

SMSL:n ja HUY:n yhteinen näkemys oli että työnkuvan priorisointeja on pystyttävä tekemään. Ratamelonnan laajempi kehittämistyö, kuten esimerkiksi ratajaoston johtaminen, seurafoorumit, valmentajakoulutukset ja kansalliseen ratamelontaan kohdistuvien toimintoihin panostaminen esim. valmennuspäällikön toimesta, on jätettävä taustalle. Näin jotta itse valmennukseen ja potentiaaliurheilijoiden valmentautumisen tukitoimintoihin olisi riittävästi aikaresursseja käytettäväksi.

Taloudelliset resurssit tulisi myös kohdistaa entistä voimakkaammin potentiaalisimpiin urheilijoihin ja liittojohtoisen valmennusjärjestelmän puitteissa toteutettavaan valmentautumiseen, sekä valmentautumisen tehostamistoimenpiteisiin.

HUY:n lajikategorisointi 2017 ja lajiriihet 2017–2020

Rio 2016 olympiakilpailujen heikon suomalaismenestymisen jälkeen seurasi vuonna 2017 Olympiakomitean lajikategorisointi. Prosessissa oli tarkoitus kartoittaa olympiaurheilukentästä lajien valmennusjärjestelmän tila, lajikohtaiset potentiaaliurheilijat ja näkymät kohti Tokyo 2020 olympiakilpailuja.

Ratamelonnan osalta tämä prosessi tuli sopivaan ajankohtaan. Lajissa oli tehty systemaattista lajiliittojohtoista valmennus- ja valmennuksen kehittämistoimintaa edeltävän olympiadin ajan. Valmentautumisen prosessit olivat verraten hyvällä tasolla ja nuorten potentiaaliurheilijoiden tulostekäyrä oli osoittanut vahvasti ylöspäin viimeisten vuosien aikana. Syksyn 2017 lajipaneelien ja lajiriihien lopputuloksena ratamelonta kategorisoitiin syksyllä 2017 nk. investointilajiksi ja tämän myötä HUY:n taloudellinen tuki ratamelonnalle nousi aikaisemmasta.

Lajikategorisointi ja lajiriihet olivat alun perin ajateltu tapahtuvan 1-2 kertaa olympiadin aikana, luoden siten ennakoitavuutta ja työrauhaa lajien taloussuunnitteluun ja tuloksentekoon. Toisin kävi ja vuodesta 2017 lähtien lajiriihet ja lajien arviointiprosessit ovat tapahtuneet vuosittain. HUY:n lajiriihi on varsin mittava ja työntäyteinen prosessi, joka on vuodesta 2017 rasittanut syksyisin etenkin pienten lajiliittojen henkilöstöä merkittävästi. Lajien tukitaso on myös ollut arvioinnin kohteena vuosittain, luoden jokasyksyisen epävarmuusjakson seuraavan vuoden talousresursseista.

Ratamelonnan osalta lajin tukikategoria on säilynyt investointilajina koko olympiadin ajan, vuosittaisten tukien vaihdellessa potentiaaliurheilijoiden määrän mukaan.

Tulostaso ja kehitys

Tokyo 2020 olympiadin aikana suomalaisratamelojien tulostaso ei ole vakiintunut kansainvälisen kärjen tasolle tai sen tuntumaan. Vuosittain eri aluskunnat tai urheilijat ovat tehneet yksittäisiä huipputason kilpailuja tai tasaisen hyviä kokonaiskilpailukausia, mutta saman urheilijan tai aluskunnan tason vakiinnuttaminen absoluuttisen kv. kärjen tuntumaan koko kaudeksi, saati useamman vuoden ajaksi ei ole onnistunut.

Tuloksenteon vakiinnuttamisen haasteisiin ei tässä yhteydessä pureuduta sen syvällisemmin, tämä ei ole valmennuksellinen läpikäynti kuluneen vuosikymmenen konkreettisiin vuosittaisiin valmennuksellisiin ratkaisuihin. Yleisellä tasolla voidaan kuitenkin todeta, että ratamelonnan kansainvälinen kilpailukalenteri on erittäin ohut ja aikataulullisesti haastava suomalaisesta näkökulmasta. Käytännössä merkityksellisiä kv. kilpailuja on vuosittain vain 2-4 kpl, (2x MC, EM-, ja MM- kilpailut. MC-kilpailut ovat lisäksi niputettu ajallisesti yhteen toukokuulle.

Toukokuussa kilpailtavat MC-kilpailut käydään siis ennen kuin Suomessa on melontaradat asennettu järviin. Kotimaan kilpailutoiminta ratamelonnan osalta alkaa vasta kuin MC-kilpailut ovat käyty. Kesän aikana kansallisia ratamelontakilpailuja on erittäin harvakseltaan ja kansallisten kilpailujen taso on heikko. Jopa puitteet kilpailemiselle eroavat merkittävästi kansallisissa kilpailuissa verraten kansainvälisiin kilpailuihin; Suomessa ei esimerkiksi ole ensimmäistäkään lähtölaitesarjaa käytössä kansallisissa kilpailuissa.

Kansainväliseen menestykseen tähtäävien suomalaismelojien osalta kovatasoinen kansallinen kilpaileminen käytännössä siis puuttuu lähes täysin. Riippuen ikäluokasta missä urheilija on lajiin pariin tullut, on kovatasoinen kilpaileminen saattanut puuttua kansallisissa kilpailuissa läpi nuoruusvuosien. Tähän ongelmaan on pyritty reagoimaan järjestämällä Suomen Cup-osakilpailut kilpailuformaattissa jossa melotaan nk. "aika-ajot", joiden loppuaikojen perusteella urheilijat sijoitetaan A-/B-/C-.. finaaleihin, jolloin finaalilähdöt melotaan täysillä radoilla ja vastakkain melovat tasollisesti toisiaan lähellä olevat melojat, ikään tai sukupuoleen katsomatta.

Osittain yllä mainituista kilpailuun liittyvistä haasteista johtuen senioreiden A-maajoukkueelle on haettu kansainvälisiä harjoitusympäristöjä ja kansainvälistä harjoitusvastusta kansainvälisissä toimintaympäristöissä. Yhteistoiminta leireillä muiden maajoukkueiden ja yksittäisten kv. huipputason urheilijoiden välillä on kuluneen vuosikymmenen aikana kasvanut merkittävästi siitä, mitä se oli 00- luvulla.

Oma järjestelmällinen maajoukkuetoimintamme on myös kansainvälisesti huomattu, ja kontaktiverkosto kansainvälisiin toimijoihin on verraten laaja. Tämä on myös tuonut kv-tason

urheilijoita harjoittelemaan Suomen ratamelontamaajoukkueen kanssa, sekä kansainvälisiin harjoituskeskuksiin että kesäaikana Suomeen.

Tulosten tekemiseen kansainväliset harjoitusympäristöt ja yhteisharjoittelu lajin kv-kärkiurheilijoiden kanssa ei ole kuitenkaan suoraan peilautunut. Tämän toiminnan ansiosta olemme kuitenkin pystyneet toteamaan, että harjoitustasollisesti useimmat meidän kärkipään urheilijoista ovat olleet varsin hyvällä tasolla, vaikkakaan ko. urheilija (tai aluskunta) ei ole ko. kauden muutamissa kv-kilpailuissa onnistunut realisoimaan urheilullista tasoaan kovan luokan kilpailutulokseksi.

Ratamelonnan kansainvälisen tason tuloksenteon haasteisiin viime vuosina liittyy myös se, että kuluneen olympiadin aikana pienestä määrästä potentiaaliurheilijoita useampi on lopettanut huippu-urheilusatsauksensa, jokainen yksilö eri syistä johtuen. Yhteinen nimittäjä uransa lopettaneille urheilijoille on joka tapauksessa se, että huippu-urheilu ura on loppunut ennen ko. henkilön täyden kilpailullisen urheilijapotentiaalin saavuttamista.

Alla on esitetty taulukkomuodossa muutamien keskeisten olympiadin aikana lopettaneiden potentiaaliurheilijoiden tai aluskuntien tulostason ja urakehityksen seuranta Tokyo 2020 olympiadin aikana.

Urheilija/alus	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Niklas Vettanen (synt. 1993)	Olympiakarsinnat: 3. paikan päässä olympiapaikasta	MC- A finaalissa 6. K1 200m	2x MC- kilpailujen Ve 3. (aikavertailussa A-finaalista), jäi B-finaaliin	Huippu-urheilu uran lopettaminen helmikuussa 2019		
	EM- finaalissa 9. K1 200m olympiamatkalla	EM 12. K1 200m	EM ve 9, MM ve 9.			
	MC A- finaalissa 9. K1 200m olympiamatkalla	MM 19. K1 200m	Kauden aikana 2x kärkitason suoritusta MC-kilpailujen välierässä. EM ja MM- kilpailuissa heikot suoritukset välierissä			

Urheilija/alus	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Miika Dietrich (synt. 1990)	EM- kilpailuissa 10. sija K1 500m, 12. sija K1 1000m	Mantovan huhtikuun kv. regatassa 4. sija K1 1000m & K1 500m matkoilla	Toukokuun MC- kilpailuissa Szeged & Duisburg välierissä	Kilpailee kevään kv. kilpailuissa Walzcissa, ja Kööpenhaminassa, tulostaso heikko, terveysongelmia taustalla		
		Loukkaantuminen päättää kilpailukauden Mantovan kilpailujen jälkeen	Terveysongelmia keväällä 2018, kilpailukausi keskeytyy kesäkuun alussa	Kilpailukausi päättyy huhtikuussa		
		Loukkaantuminen selätetty syksyllä 2017, talvileirityksessä mukana talvella 2017–2018	Terveysongelmat ohi syksyllä 2018 ja urheilija taas leiritysvavuudessa mukana	Huippu-urheilu ura päättyy syksyllä/talvella 2019/2020.		

Urheilija/alus	2016	2017	2018	2019	2020
MK2 1000m (Jeremy Hakala – Miika Nykänen) Hakala (synt. 1995) Nykänen (synt. 1992)	Euroopan Olympiakarsinta regatassa A-finaalissa 9.	Toukokuun MC- kilpailuissa 3. sija K2 1000 m Portugal ja MC- 8. sija Szeged	Kevättalvella 2018 Jeremy Hakalalla yllätyksellinen johdosta MK2 1000m ei lopulta kilpaile koko kauden aikana	Hakala – Nykänen terveisinä ja harjoitusvavuudessa läpi talven 2018–2019.	Covid-19 päättää harjoitus- ja kilpailuvuoden maaliskuussa 2020
	Racice MC- kilpailussa ve 5. (kahden paikan päässä A-finaalista)	EM- kilpailuissa alkuerässä 9. ja kilpailut päättyvät alkuerään		Huhtikuussa 2019 Miika Nykäsellä Patellan luksaatio Walczin harjoitusleirillä. Kausi keskeytyy hetkellisesti.	Miika Nykänen päättää huippu-urheilu uransa kesällä 2020 ja MK2 1000m olympiaprojekti päättyy käytännössä tähän
		MM- kilpailuissa B-finaalin 9. (18. sija)	Jeremy Hakala takaisin harjoitusvavuudessa syksystä 2018.	Nykänen palaa harjoitusvavuuteen toukokuussa, polven leikkaus siirretään syksyyn johtuen tulevista olympiakarsinnoista.	

Urheilija/alus	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Pauliina Polet (synt. 1992)	Harjoittelee maajoukkueen kanssa, ei valita kv. kilpailuihin	K1 500m MC-kilpailut Portugal ja Unkari, tippuu jatkosta suoraan alkueristä	Duisburgin MC-kilpailuissa B-finaalin 6. sija	MC- kilpailuissa B-fin 3. sija, (kokonaistulos 12.)	Harjoittelu etenee aikataulussa ja hyvin kohti kevään 2020 olympiakarsintoja	On Tammikuun 2021 testileirillä fyysisiltä ominaisuuksiltaan ennätyskunnossa
	Poletin huippu-urheilupanostus ollut "tauolla" 2014–2015	K1 500m EM-kilpailuissa Ae 9. (tippuu jatkosta)	EM-kilpailuissa B-finaalin 4. sija, kokonaistulos 13.	European Games 10. sija	Covid-19 päättää harjoitus- ja kilpailuvuoden maaliskuussa 2020	Päättää huippu-urheilu uransa 1.3.2021
		K1 500m MM-kilpailuissa selviää välieriin jossa 8. sija ja tippuu jatkosta	MM-kilpailuissa B-finaalin 9. sija, kokonaistulos 18.	MM- kilpailuissa Ve 4. (tippuu A-finaalista) B-fin 3. ja kokonaissijoitus 12. NK2 500m B- fin 6. (kokonaistulos 15.) Yhdessä Netta Malisen kanssa Maailmaranking 2019 tilastossa 10. sija	Harjoittelee kesällä MJ-leireillä, kilpailee SM:issä elokuussa 2020, hyvällä tasolla	Naisten K2 500m olympiaprojekti päättyy myös käytännössä tähän

Keskeisten potentiaaliurheilijoiden loukkaantumiset tai lopettamiset ovat merkittävästi vaikuttaneet olympiadin tulostason kokonaiskuvaan, sekä osoittaneet että ratamelonnan kansallinen kärkitaso on auttamatta liian kapea.

Potentiaaliurheilijoiden määrän ollessa varsin pieni niin toimivien miehistöjen rakentaminen kuin harjoituttaminenkin on lähtökohtaisesti varsin haastavaa. Yksittäisten urheilijoiden loukkaantumiset tai lopettamispäätökset vievät käytännössä pohjan pois koko miehistöprojektilta, korvaavia saman tasoisia urheilijoita, kun ei ole käytettävissä.

Ratamelonnan kehittämistoimenpiteet 2017–2021

2017

- Tampereen urheiluakatemiaan ergotilat Varalan urheiluopistolle
- Rasituksen ja palautumisen seurantaprotokollan työstäminen ja käytäntöön saattaminen

- Tampereelle sijoitettavan harjoituslähtölaitteen (IMAS) rahoituksen ja yhteishankinnan pohjustaminen (SMSL, HUY, Tampereen kaupunki, paikalliset seurat)
- Lajiriihiprosessin laaja valmistelu, jonka sivutuotteena ratamelonnan valmennusjärjestelmän analyysi ja kirjaaminen, vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistaminen
- Asiantuntijatoiminnan aloittaminen osana Tampereen urheiluakatemiatoimintaa
- Urheilijoiden lihastasapaino, liike & liikkuvuusanalyysiprotokollan kehittäminen

2018

- Korkean paikan leiritys (Sierra Nevada), yhteistoiminnassa Kihu, Hula
- Kihun lähtönopeustestit & kuvaukset Jyväskylän uimahallissa ja Lahden Joutjärvellä
- Kihun toimesta avovesissä tehtävät Vo2max seurannat kauden aikana
- Kestävyyshankkeen miniseminaarit
- Ratamelonnan Huippu-urheilusuunnitelman 2018–2020 laatiminen
- Urheilijoiden lihastasapaino, liike & liikkuvuusanalyysiprotokollan toteuttaminen senioreiden MJ ja U23 valmennusryhmäurheilijoille
- Rasituksen ja palautumisen seurantaprotokollan jatkotyöstäminen ja sitominen osaksi valmennusryhmien kausisuunnitelmia ja päivittäisharjoittelua
- Asiantuntijaverkosto: lihashuolto, voimaharjoittelu, urheilupsykologi
- HUY:n ja lajiliiton yhteiset urheilija-valmentajatapaamiset osana lajiriihiprosessia 2018->

2019

- Kotimaan avovesileirityksen keskittäminen Pajulahden urheiluopistolle
- Asiantuntijaverkosto: lihashuolto, voimaharjoittelu, urheilupsykologi, ravintovalmennus, maajoukkueen vastuulääkäri
- Kihun toimesta avovesi Vo2max seurannat
- Kihun kanssa Catapult kilpailuanalyysien laadintaprosessin kehittäminen

2020

- Varsinaisia kehittämistoimintoja ei tapahtunut, Covid-19 pysäytti valtaosan toiminnoista keväällä 2020
- Lajiliittojohtoinen valmennusryhmätoiminta käyntiin kesäkuusta 2020, kesän avovesileirit Pajulahden urheiluopistolla
- Asiantuntijaverkoston toiminta käynnistyi uudestaan kesäkuusta 2020
- Kaukajärvelle SMSL:n oma kalustonsäilytyskontti, jossa akatemiaurheilijoiden kalustosäilytys sekä lajiliiton miehistösäilytystilat & valmennusveneet

2021

- Pääfokus kevään 2021 olympiakarsinnoissa ja miten toteuttaa ulkomaan talvileiritys ko. kilpailuja kohden keskellä pandemiaa
- Ratamelonnan huippu-urheilustrategian päivittäminen, nykytila-analyysi ja strategiset painopisteet 2021 eteenpäin.
- Kesän MJ ja U23 valmennusryhmien liittovalmennus keskitetty Tampereelle

Akatemiatoiminta Tampereella 2014–2021

Akatemiatoiminta Tampereella käynnistyi vuonna 2014. Ensimmäisinä toimintavuosina toimivien rutiinien käynnistäminen ja toiminnan keskittäminen Tampereella oli haasteellista. Osasyinä tälle olivat ulkomaalaistaustainen NOV-valmentaja, joka ei vakituisesti asunut Tampereella, sekä paikallisten seurojen ja akatemiavalmennuksen kommunikaation haasteet. Tampereen ratamelonnan olosuhteet toimivalle akatemiavalmennukselle eivät myöskään olleet riittävällä tasolla toiminnan sujuvan käynnistämisen näkökulmasta.

Vasta 2020 Olympiadilla akatemiatoiminta on onnistuttu järjestämään siten, että talviharjoittelun osalta kaikki laji- ja oheisharjoittelutilat on saatu keskitettyä samaan tukikohtaan (Varalan urheiluopisto). Tämän myötä talviajan akatemiavalmennus on saatu toimimaan järjestelmällisemmin ja pitkäjänteisesti, vaikkakin haasteita edelleen on.

Kesäharjoittelun osalta koko akatemiatoimintakauden aikana haasteita on tuonut Kaukajärven rantaolosuhteiden puuttuminen: kalustonsäilytys, valmennusvene, sekä oheisharjoittelutukikohdan (Varala) etäisyys lajiharjoittelutukikohdasta (Kaukajärvi) ovat olleet keskeisimpiä toiminnan kehittämisen pullonkaloja. Vuonna 2020 Tampereen kaupungilta saatu lupa sijoittaa SMSL:n oma kalustonsäilytyskontti Kaukajärvelle on mahdollistanut kesästä 2021 alkaen kesäajan toiminnan vahvemman keskittämisen Kaukajärvelle.

Akatemiatoiminnan osalta haaste on myös ollut riittävässä urheilijapotentiaalissa. Paikallisista seuroista ei vuositasolla kehity kovin montaa huippu-urheiluun panostavaa lahjakasta nuorta melojaa, jotta akatemiatoiminnalle olisi jatkuva ja riittävä syöttö potentiaaliurheilijoita. Positiivista kehityskulkua on kuitenkin tapahtunut siten, että Tampereelle on viime vuosina siirtynyt opiskelemaan ja urheilemaan nuoria ratamelojia muualta päin Suomea.

2.6 Seuratoiminnan tila ja kehittyminen 2010-luvulla

Suomalaisen sileän veden kilpamelonnan perusta on lasten ja nuorten urheilullisessa seuratoiminnassa. Melonta on monipuolinen liikunta- ja urheilulaji, jonka sisälle mahtuu laaja kilpailullinen ja ei-kilpailullinen harrastekenttä. Kansallisen kilpamelonnan tason ja laajuuden määrittelee käytännössä seuroissa tapahtuva lasten ja nuorten urheilullisen seuratoiminnan taso.

Lasten ja nuorten seuratoiminta vaikuttaa suoraan kansalliseen ikäluokkakilpailemisen tasoon, mutta välillisesti myös kansalliseen aikuisurheilijamäärään ja -tasoon ratamelonnassa. Kilpailullinen ratamelonta vaatii lähes poikkeuksetta että lajin pariin ollaan tultu verraten nuorena (8-14v.) ja opittu nuoruusvuosina lajiin vaadittavat lajitaidot.

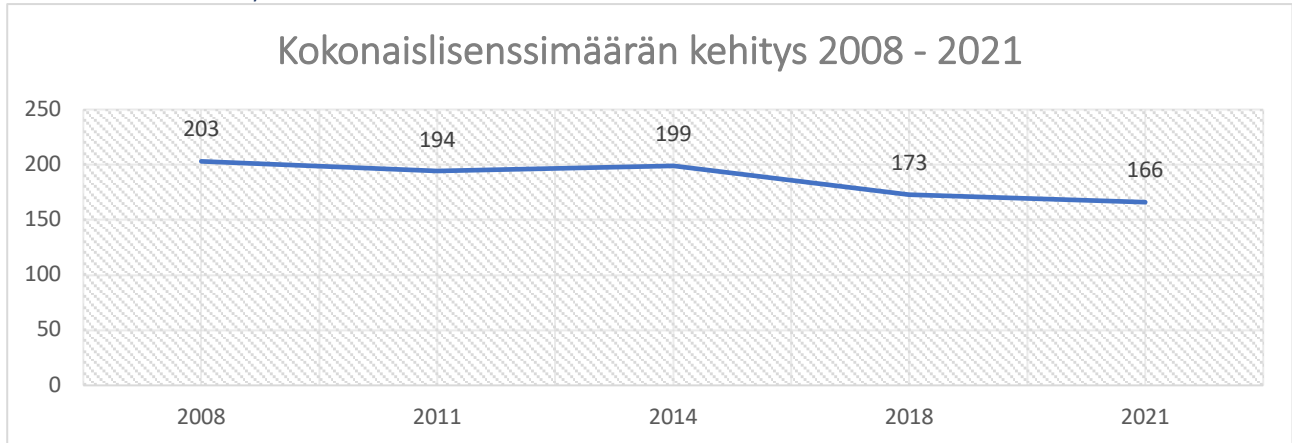
Lajiliiton valmennusryhmätoiminnan päätarkoitus on antaa potentiaalisimmille urheilijoille kohdistettua valmennusta sekä seuloa miehistöjä ja joukkueita kansainvälisiin edustuskilpailuihin. Näin ollen seuratoiminnan laajuuden ja tason vaikutukset ulottuvat suoraan lajiliiton valmennusryhmätoimintoihin. Potentiaaliurheilijoiden määrä ja heidän urheilullinen tasonsa muodostavat valmennusryhmätoiminnan lähtökohdat.

Kilpailullisen seuratoiminnan tilan määrittely voi tapahtua pelkistetysti numeraalista tietoa hyödyntäen. Keskeisimpiä indikaattoreita ovat:

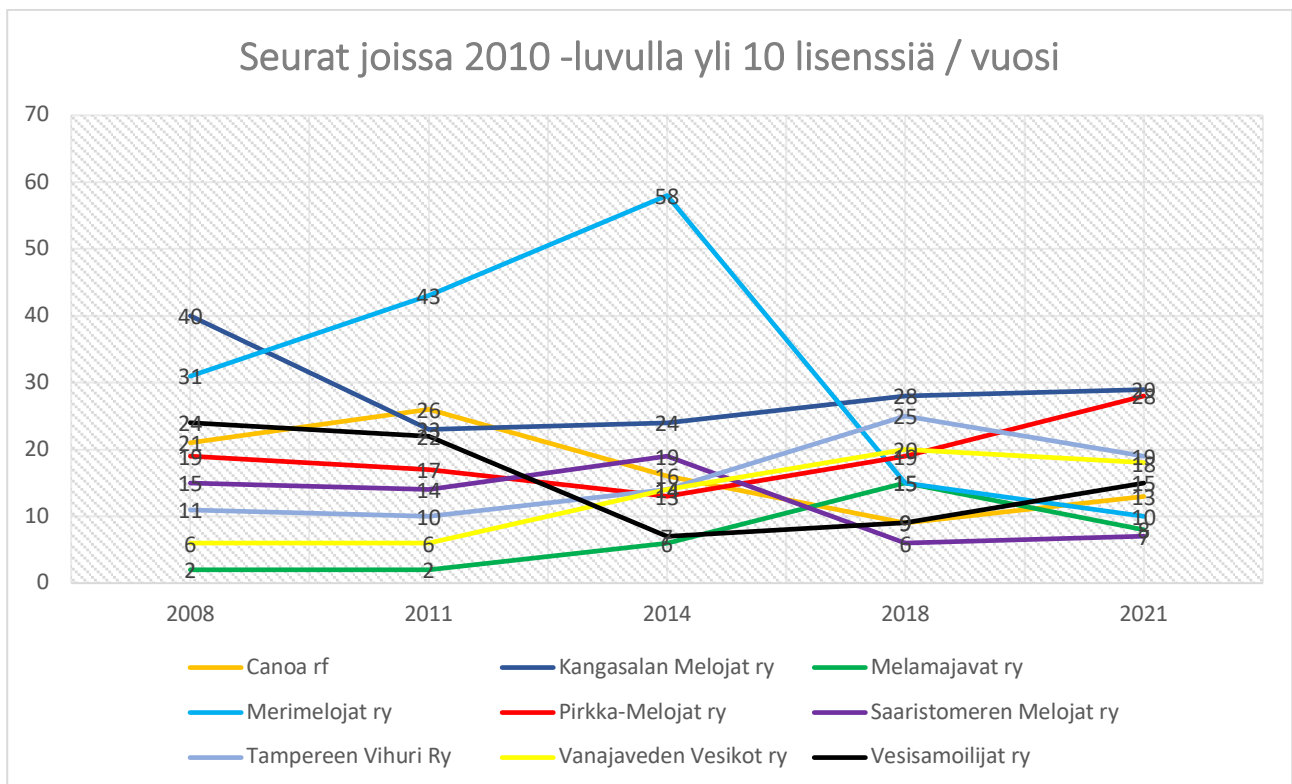
- Lisenssimäärän kehitys vuosittain, ikäluokittain, seuroittain
- Lisenssimäärä suhteessa seuran kokonaisjäsenmäärään
- Kilpailuihin osallistuvien seurojen määrä
- Kilpailuja järjestävien seurojen määrä
- Mestaruuskilpailujen finaalien aikaerot (voittaja vrt. kolmas, voittaja vrt. kuudes, jne.)
- Mestaruuskilpailuihin osallistuvien urheilijoiden määrä/ikäluokittain, seuroittain
- Valmentajien ja ohjaajien määrä seuroissa
- Valmentaja- ja nuorten ohjaajakoulutuksiin osallistuvien määrä
- Kalustoinvestoinnit, ratahankkeet, muut seuratason kehittämistoiminnot

Tämän strategiatyön johdannon puitteissa tarkastelemme ainoastaan lisenssimäärän kehitystä rata- ja maratonmelonnassa, josta saa karkean yleiskuvan seurojen kilpailullisen seuratoiminnan laajuudesta 2010 luvulla.

Lisenssimääräkehitys 2008 – 2021

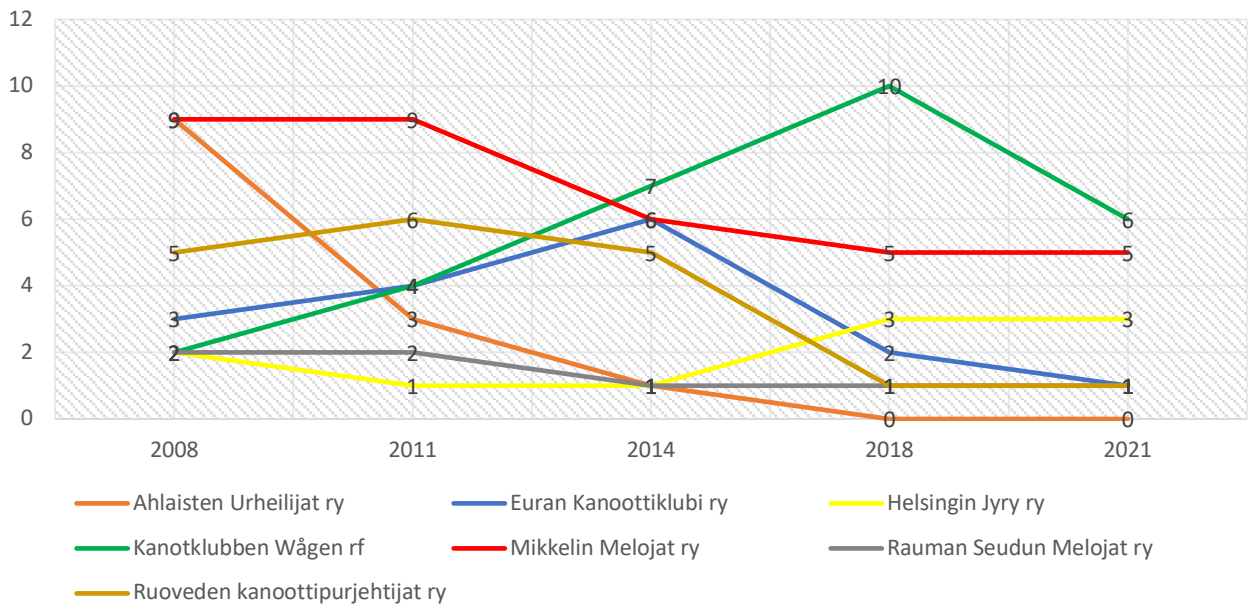

Kokonaislisenssimäärän kehitys 2008 – 2021 osoittaa että rata- ja maratonmelonnan kansallinen kilpailutoiminta on osallistujamäärältään laskenut vuodesta 2014 ja lisenssimäärän lasku on 18 prosenttiyksikköä vuodesta 2008. Kanoottiliiton aikana (vuoteen 2012 saakka) lisenssiseuranta oli ns. käsityönä tehtyä, joten kilpailuihin osallistuvien urheilijoiden määrä on todennäköisesti vuosina 2008 ja 2011 ollut jonkin verran korkeampi kuin mitä lisenssilistat kertovat.

*Merimelojat ry lisenssimäärässä v. 2008–2014 kyseessä seuran kokonaislisenssimäärä

Seurat joissa 2010 -luvulla max 10 lisenssiä / vuosi

Lisenssimäärän kehitys seuroittain osoittaa, että sileän veden kilpamelontaseurat voidaan luokitella kahteen kategoriaan vuosittain lunastettujen lisenssien perusteella: yli 10 lisenssin seuroihin ja alle 10 lisenssin seuroihin. Tämä asetelma on pysynyt kohtalaisen vakiona koko tarkastelujakson ajan (2008 - 2021). Alle kymmenen lisenssin seurat ovat pääosin pysyneet alle 10 lisenssin seuroina (tai tippuneet alle viiden lisenssin seuroiksi). Tarkastelujakson aikana vain kaksi seuraa on onnistunut nousemaan alle kymmenen lisenssin seuroista selkeästi yli kymmenen lisenssin seuroiksi: Vanajaveden Vesikot ry ja Melamajavat ry, joista Melamajavat ei tosin pysyvästi.

Seurojen lisenssimäärän kehityskulku ei ole sattumaa, vaan kuvastaa melko suoraan seurojen panostusta lasten- ja nuorten harrastus- ja kilpailutoimintaan. Lisenssimäärät kuvaavat myös seurojen valmennus- ja ohjaajapuolen resursseja eri vuosikausina. Ilman johdettua aktiivista lasten- ja nuorten toimintaa - jota ei tapahdu ilman valmentajia ja ohjaajia - ei synny kilpailullista melontatoimintaa, ja tämä heijastuu kohtalaisen lyhyellä viiveellä seuran lunastettujen lisenssien määrään.

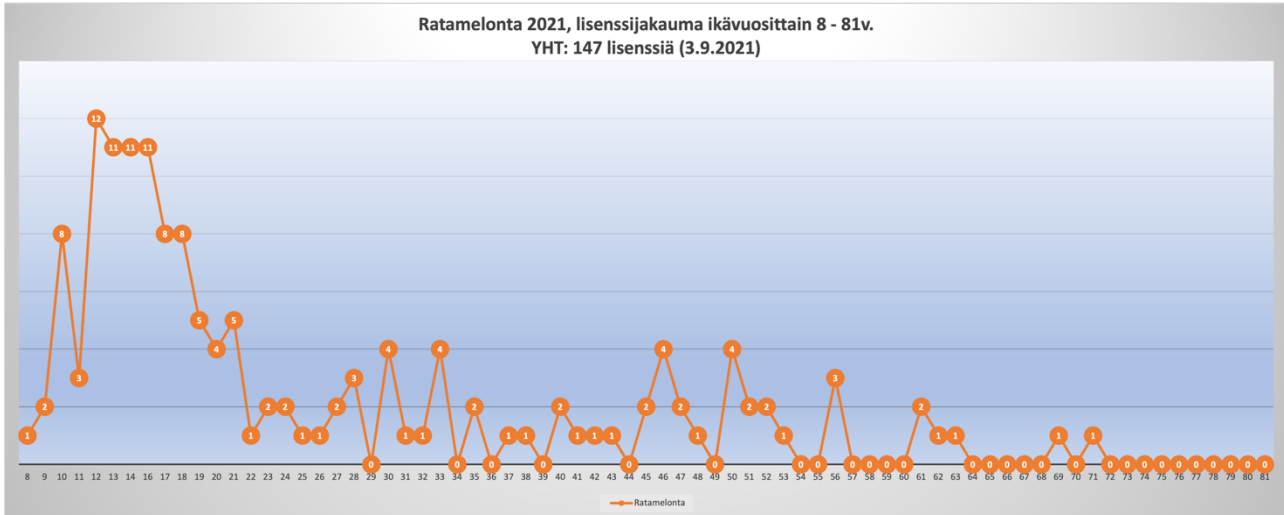
Seurakohtaisessa lisenssiseurannassa on myös syytä kiinnittää huomiota siihen, että vuonna 2021 viidestä eniten lisenksejä lunastaneesta seurasta kolmen kärki on Pirkanmaalta (TaVi, PM, KaMe), ja kaksi seuraavaa ovat VaVe (Hämeenlinna) ja Vesisamoilijat (Lahti). Tampereella Tampereen Kaupunki vastaa Kaukajärven melonta- ja souturadoista, Lahdessa Lahden kaupunki vastaa Joutjärven melontaradan ylläpidosta. Kangasalla ja Hämeenlinnassa rataolosuhteista vastaavat paikalliset seurat. Kansallisia ratamelontakilpailuja on 2010 luvulla järjestetty käytännössä vain Tampereella, Kangasalla, Lahdessa sekä Suomen Cup tasoisesti Hämeenlinnassa.

Kilpailujen järjestämisellä ja seuran lisenssimäärällä vaikuttaisi olevan vahva yhteys, mutta onko kyseessä suora syy-seuraussuhde (ja kummin päin), siitä ei voida tilastojen perusteella tehdä johtopäätöksiä. Lienee kuitenkin selvää, että sileän veden kilpamelonnan kansallisen lisenssimääräkehityksen osalta on tärkeä löytää ratkaisuja, joilla ratamelontakilpailuja saataisiin järjestettyä useamman seuran toimesta, ja näin mahdollisesti madallettua ensimmäiseen kilpailuun

osallistumisen kynnystä, kun tarjolla olisi matalan kynnyksen osallistumisen kilpailuja lähempänä oman melontaseuran toiminta-aluetta.

Lisenssijakauma ikäluokittain 2021

Ratamelonta, lisenssijakauma vuonna 2021:

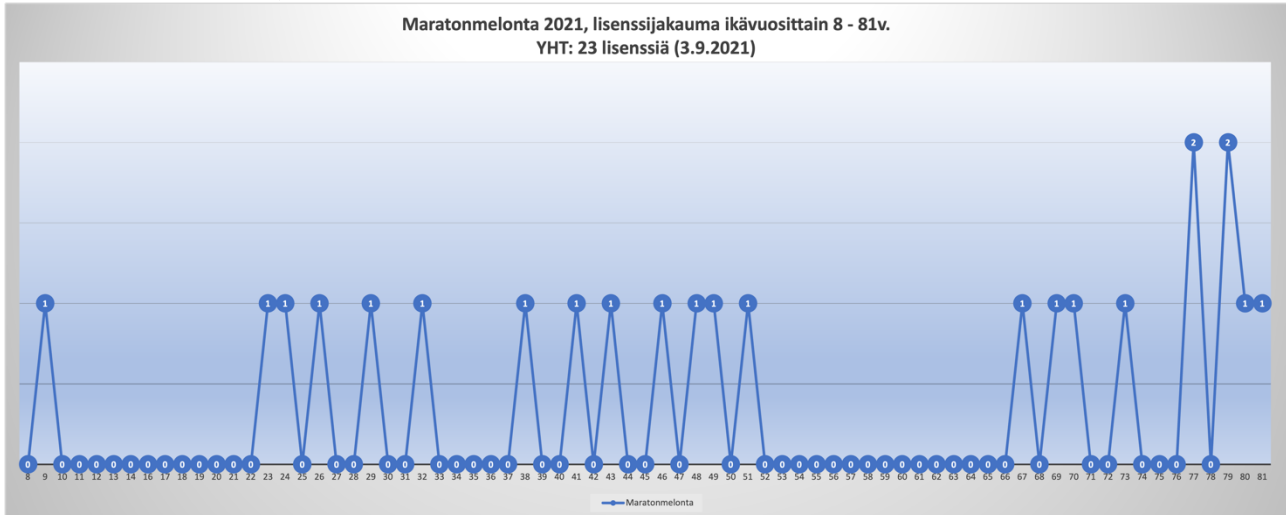
Lisenssijakaumaa ikäluokittain tarkastelemalla saadaan käsitys lajin kansallisesta kilpailullisesta harrastamisesta ikäryhmittäin. Ratamelonnan huippu-urheilutoiminnan osalta keskeistä olisi, että nuorten ikäluokissa olisi laajaa hyvätasoisista kilpailutoimintaa ja mahdollisimman suuria ikäluokkia. Senioritason huippu-urheilijan ura tehdään ratamelonnassa käytännössä 18- 35v. ikähaarukassa. Jotta tähän ikähaarukkaan löytyisi riittävästi potentiaalisia urheilija-aihoita niin lisenssimäärät (ja urheilullinen taso) 12–20-v. ikäluokissa tulisi olla mahdollisimman hyvällä tasolla.

Lajin kansallisen elinvoimaisuuden näkökulmasta yleisen sarjan kilpailuissa olisi hyvä olla mahdollisimman laaja määrä eritasoisia kilpailevia meloimia. Masterssarjojen kilpailuaktiivisuus (40-v. ja ylöspäin) peilaa taas osaltaan lajin yleisen sarjan laajuutta ja tasoa noin 20–30 vuotta sitten. Monet 20–30-v. ikäisenä urheilijauraa tehneet yksilöt ovat poissa lajin parista oman huippu-urheilijauransa jälkeen, mutta palavat lajin pariin aktiiviharrastajina/-kilpailijoina Masters sarjoissa.

Kuvaajasta voidaan nähdä että 10–16-ikävuosina lisenssimäärät ovat isoimmillaan, joskin ovat hälyttävän pienet myös näissä ikäluokissa. Lisenssimäärät tippuvat 16–20-v. ikähaarukassa, johtuen pitkälti siitä, että moni lopettaa aktiivikilpailemisen näinä vuosina opiskeluiden tai muiden harrastusten viedessä mukanaan. Kilpailuasetelma myös muuttuu 16–18-v. ikähaarukassa; mikäli nuori haluaa edelleen kehittyä urheilulajissaan niin urheilupanostuksen on viimeistään tässä iässä lisääntyttävä merkittävästi.

Tästä näkökulmasta olisi erittäin tärkeää, että seuratoiminta ja -valmennus olisivat mahdollisimman hyvälaatuista urheilijan polun alkuvaiheessa ja urheilijat kehittyisivät mahdollisimman hyvätasoisiksi 16-v. ikäluokkaan mennessä. Näin useampi urheilija todennäköisesti jatkaisi urheilupanostustaan myös tästä eteenpäin, kun kokisivat että lajin kansallinen kärki tai 18 – 23 vuotiaiden kansainvälinen taso ei ole valovuosia heidän omasta tasostaan.

Maratonmelonta, lisenssijakauma vuonna 2021:

Maratonmelonnan lisenssijakauma ei anna täyttä kuvaa maratonmelonnan kilpailullisesta tilasta. Urheilija valitsee lisenssiä lunastaessaan päälajinsa, joten maratonmelonnassa kilpailee myös ratamelojina lisenssinsä lunastaneita urheilijoita. Maratonmelonnan lisenssimäärästä ja ikäluokkajakaumasta voidaan kuitenkin vetää johtopäätös, että ensisijaisesti maratonmelojiksi itsensä kokevia urheilijoita on erittäin vähän, ja nuorissa (alle 20v.) vain yksi lisenssin lunastanut urheilija on kokenut päälajikseen maratonmelonnan.

Valmentaja- ja nuortenohtajaakoulutukset

Valmentaja ja ohjaajakoulutukset ovat työkaluja, joilla lajiliitto voi vaikuttaa seuroissa tapahtuvan valmennus- ja ohjaajatoiminnan laatuun ja siten kilpailullisen seuratoiminnan kehittymiseen. SMSL:n aikana on järjestetty Valmentaja- ja ohjaajakoulutus taso 1. ja taso 2. (VOK1, VOK2) koulutuksia. Koulutukset on toteutettu yhteisesti melonnan ja soudun yhteiskursseina, tai melontasoutu-purjehdus. Osallistujamäärät / kurssi ovat yleensä sen verran pieniä, että lajirajoja ylittävät kurssikokonaisuudet ovat olleet käytännössä ainoa mahdollisuus saada kurssit järjestettyä mielekkäällä tavalla.

VOK1

- 2010, Melonta 5 osallistujaa
- 2011, Melonta 4 osallistujaa
- 2013, Melonta 5 osallistujaa
- 2017, Melonta 8 osallistujaa

VOK2

- 2010, Melonta 1 osallistuja
- 2014, Melonta 4 osallistujaa

Vuoden 2017 jälkeen ei ole järjestetty VOK1 tai VOK2 koulutuksia, melonnan nuortenohtajaakoulutuksia on sen sijaan järjestetty vuosina 2018–2021 seuraavasti:

- 2018: 19 osallistujaa
- 2019: 14 osallistujaa
- 2020: 8 osallistujaa
- 2021: 15 osallistujaa

On kuitenkin huomattava, että nuortenohtajaakoulutusten sisältö ei käytännössä toteudu sileän veden kilpamelonnan tarpeista lähtöisin, joten nuortenohtajaakoulutusten vaikuttavuus kilpailullisen seuratoiminnan edistämässä on kyseenalainen.

2.7 Kansallisen kilpailutoiminnan tila ja kehittyminen 2010 -luvulla

Kilpailuja järjestävät seurat & paikkakunnat

Kansallinen ratamelonnan kilpailutoiminta on 2010 -luvulla keskittynyt seuraaville paikkakunnille:

- Tampere
- Kangasala
- Lahti
- Hämeenlinna

1990- luvulla ja 00-luvulla ratamelontakilpailuja on järjestetty yllä mainittujen paikkakuntien lisäksi seuraavilla melontapaikkakunnilla:

- Tammisaari (1990-luvulla)
- Espoo (Solvalla, 1990-luvulla)
- Rauma (1990 ja 00- luvulla)
- Ruovesi (1990- ja 00- luvulla)
- Eura (1990-luvulla)
- Mikkeli (1990 ja 00- luvulla)
- Helsinki, Soutustadion, (1990- luvulla)

Maratonmelonnan osalta kilpailun järjestäminen onnistuu ratamelontakilpailua huomattavasti helpommin: tarvitaan käytännössä vain lähtö- ja maalialue, mahdollinen kanto-osuus-alue, sekä vesistöön poijuin merkitty reitti. Maratonmelonnassa kilpailujen maantieteellinen jakauma on pysynyt laajempaan ja esteitä maratonmelontakilpailun järjestämiselle ovat lähinnä seurojen aktiivisuus ja halu järjestää ko. kilpailuja, eivät niinkään puuttuvat olosuhteet.

Vuonna 2021 Maratonmelonnan kilpailutapahtumia järjestettiin seuraavilla paikkakunnilla:

- Ruovesi
- Turku
- Tammisaari
- Salo
- Pori

Maratonmelonta ei ole kuitenkaan Suomen melontaseuroissa onnistunut vakiinnuttamaan tai vahvistamaan asemansa nuorten kilpailumuotona, vaikka laji itsessään olisi nuorille ratamelojille mitä mainioin tapa kehittyä melojana. Näin ollen maratonmelontatapahtumat ovat valitettavasti jääneet varsin pienimuotoisiksi kilpailuiksi, joissa osallistujien ikäjakauma painottuu senioreihin ja masters sarjoihin.

Kansallinen ratamelonnan kilpailutoiminta on maantieteellisesti keskittynyt pienelle alueelle. Ratamelontakilpailuja järjestävien seurojen määrä sekä ratamelontakilpailujen määrä kilpailukalenterissa on vuonna 2021 todella pieni (viisi kilpailutapahtumaa). Ratamelonnan kansallisen elinvoimaisuuden näkökulmasta ratamelontakilpailuja tulisi olla enemmän tarjolla, sekä myös maantieteellisesti laajemmalla alueella.

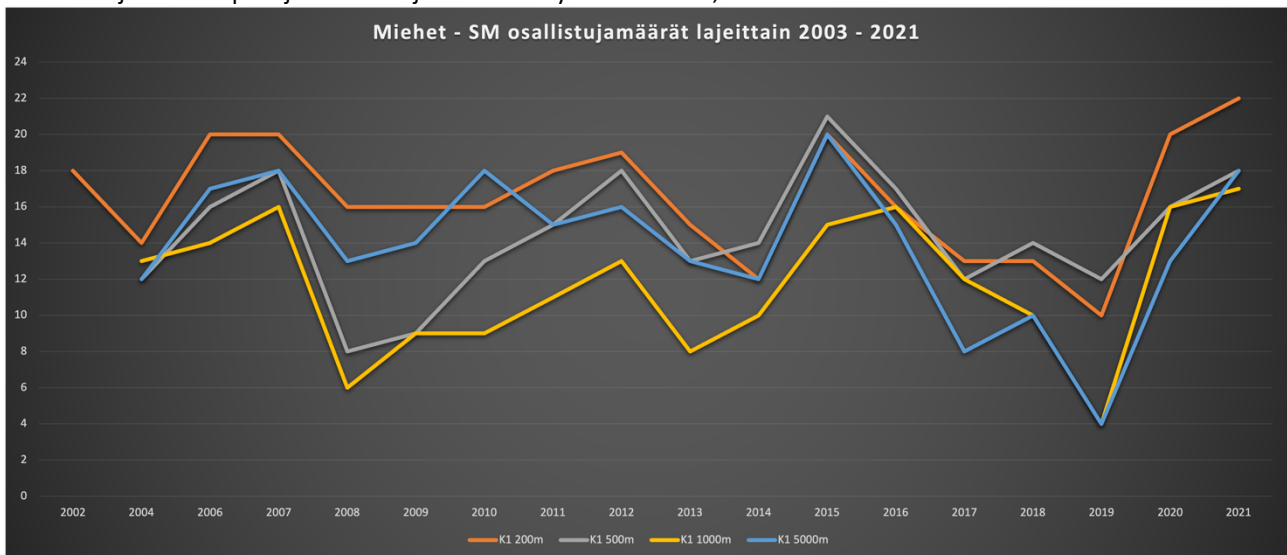
Ratamelontakilpailujen järjestäminen vaatii kuitenkin olosuhteet (rataolosuhteen ja rantaolosuhteet), sekä järjestävältä seuralta rutkasti toimitsijoita ja resursseja kilpailun läpiviemiseksi. Pienet melontaseurat, joissa on pieni määrä aktiivisia seuraihmiä, eivät kykene omillaan kilpailujen järjestämiseen, vaikka olosuhteet olisivatkin olemassa. Kilpailutoimintaan keskittyvä seuratoiminta ja aktiivisten lasten- ja nuorten urheilijoiden määrä, sekä heidän mukanaan seuraan tulevat vanhemmat ovat avainasemassa, jotta seurasta voisi löytyä riittävä määrä henkilöresursseja kilpailujen järjestämiselle.

Osallistujamäärät mestaruuskilpailuissa

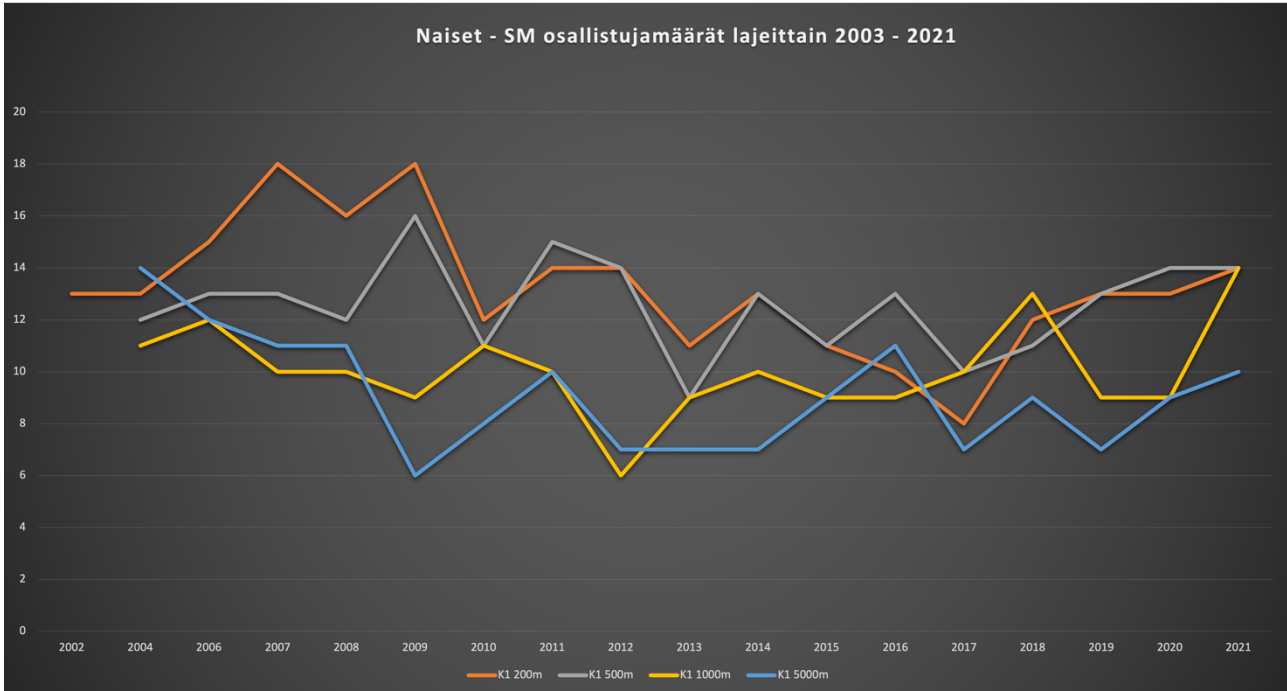
Kansallisen kilpailutoiminnan osallistujamäärän kehityksestä kertovat lunastettujen lisenssien määrä, joita on tarkasteltu luvussa 2.6. Lisenssimäärä ei kuitenkaan kerro osallistujamäärästä yksittäisessä kilpailutapahtumassa.

Mestaruuskilpailut ovat kilpailutapahtumana lajin arvostetuin kansallinen vuosittainen kilpailutapahtuma, keräten lajin huiput ja harrastajat yhteen yhden arvostetun kilpailutapahtuman ympärille.

Yleisen sarjan SM- kilpailujen osallistujamääräkehitys 2003 - 2021, Miehet:

Yleisen sarjan SM- kilpailujen osallistujamääräkehitys 2003 - 2021, Naiset:

Kuvaajista voidaan nähdä että SM-kilpailujen osallistujamäärät ovat vaihdelleet vuosittain tarkastelujakson aikana, erityisesti miehissä. Merkittävästi laskevaa tai nousevaa trendiä on vaikea tilastojen valossa huomata. Toisaalta vuosittaisiin osallistujamääriin vaikuttaa myös SM-kilpailutapahtuman aikana käytävät muiden kuin yleisen sarjan ikäluokkien lähdöt. Esimerkiksi vuosina 2020 ja 2021 SM- kilpailujen yhteydessä ei ole järjestetty 16-v. ikäluokkien Suomen Cup lähtöjä, mikä vaikuttaa SM- osallistujamäärään positiivisesti siten, että ko. ikäluokkien urheilijat osallistuvat ko. kilpailutapahtumassa yleisen sarjan SM- lähtöihin.

Voidaan huomata, että laajimman osallistujamäärän keräävät lyhyimmät ratakilpailulajit, K1 200m ja K1 500m, ko. matkojen kulloisestakin olympiastatuksesta riippumatta. Naisissa K1 5000m on vähiten osallistujia keräävä laji, miehissä taas K1 1000m matka kerää vähiten osallistujia, vaikka miesten K1 1000m on läpi koko tarkastelujakson ajan ollut olympiaohjelmassa.

SM-osallistujamäärän kehitystrendi ei kuitenkaan kerro itsessään kilpailun laadusta, tai kansallisen kärjen absoluuttisesta tasosta suhteessa kilpailijamaihin. Kilpailuun osallistuvien urheilijoiden taso on oletettavasti korkeampi, mikäli osallistujat ovat yleisen sarjan melojia, kuin että SM:ien osallistujista osa on 16-v. / 18-v. junioreita ja osa yli 40-vuotiaita masters melojia. Vuosituhannen alussa SM- kilpailujen yhteydessä ei esimerkiksi kilpailtu nuorten Suomen Cup lähtöjä vaan SM-kilpailut kilpailtiin omana kilpailutapahtumanaan, jossa kilpailtiin ainoastaan yleisessä sarjassa ja erikseen masters lähdöissä.

SM- kilpailujen taso vuosina 2002 vs. 2021:

- Vuonna 2002 SM- kilpailujen miesten K1 200 m matkalle osallistui yhteensä 18 kilpailijaa ja näistä osallistujista 16 olivat yleisen sarjan kilpailijoita (18- 40-v.) ikänsä puolesta.
- Vuonna 2021 yleisen sarjan SM- kilpailujen miesten K1 200 m matkalle osallistui varsinaisia yleisen sarjan (18-40-v.) kilpailijoita yhteensä 12 urheilijaa, kokonaisosallistujamäärän ollessa 22 urheilijaa K1 200m matkalla.

Aikaero voittajan ja A- finaalin viimeiseksi (9.) jääneen urheilijan välillä kertoo kansallisen kärjen tasosta (kun arvioidaan lisäksi, miten voittaja menestyy kv. kilpailuissa samana vuonna) ja tason laajuudesta (paljonko SM:ien A-finalistit jäävät SM:ien voittajasta).

2002

- Vuonna 2002 K1 200m matkalla SM- finaalin ensimmäisen ja yhdeksännen melojan aikaero oli **3,63** sekuntia.
- Vuonna 2002 SM- voittajan ja viidenneksi tulleen melojan aikaero oli **1,65** sekuntia.
- Vuonna 2002 SM- kilpailujen K1 200m matkalla **17 urheilijaa** meloi alkuerissä **5,5 sekunnin** sisälle alkuerien nopeimmasta ajasta.
- Vuonna 2002 Suomenmestariksi meloi Kimmo Latvamäki, joka oli samana vuonna MM-kilpailujen K1 200m matkalla viides, jääden MM-kilpailuiden voittajasta 0,78 sekuntia ja pronssista 25 sadasosasekuntia.

2021

- Vuonna 2021 SM- kilpailujen K1 200 m matkalla voittajan ja A-finaalin viimeiseksi (9.) jääneen urheilijan aikaero oli **7,1** sekuntia.
- Vuonna 2021 voittajan (Joonas Mäntynen) ja A-finaalissa viidenneksi tulleen urheilijan (Kimmo Latvamäki) aikaero oli **1,83** sekuntia.
- Vuonna 2021 SM- kilpailujen K1 200m matkalla **8 urheilijaa** meloi alkuerissä **5,5 sekunnin** sisälle alkuerän nopeimmasta ajasta.

SM- kilpailujen pelkistetyllä yhden matkan osallistuja- ja tulosvertailulla voidaan todeta, että ei ole sattumaa, että vuosina 2000–2004 suomalaismelojat menestyivät kansainvälisissä arvokilpailuissa K1, K2 ja K4 200 m matkoilla. Vuoden 2002 Suomen mestari oli kansainvälisesti absoluuttista huipputasoa ja aikaero muihin SM- finalisteihin oli silti verraten pieni. Mikäli halutaan laajempaa menestystä senioreiden kansainvälisistä ratamelontakilpailuista 2020- ja 2030-luvuilla, tulee kansallisen ratamelontatason laajuus yleisessä sarjassa saada tavalla tai toisella nousemaan.

Lajiliiton valmennusryhmätoiminnalla voidaan edesauttaa potentiaalisimpien urheilijoiden kehittymistä kohti kansainvälistä kärkitasoa, ja välillisesti siten SM- kilpailujen kärkimelojien tasoon. Laajempi kansallisen tason nostaminen ei kuitenkaan voi tapahtua lajiliiton valmennusryhmätoiminnan kautta, vaan seurojen kautta tapahtuvan urheilutoiminnan kautta.

Nuorisomestaruuskilpailujen osallistujamäärät 2003 – 2021

Nuorisomestaruuskilpailut ovat 12–16-vuotiaiden osalta vuosittainen tärkein kansallinen kilpailutapahtuma ja siten keräävät oletuksena laajimman ja tasokkaimman osallistujamäärän. Nuorisomestaruuskilpailujen vuosittaisen osallistujamäärän trendi ikäluokittain antaa kuvan siitä mihin suuntaan seurojen kilpailullinen lasten- ja nuorten seuratoiminta on kehittymässä.

Nuorisomestaruuskilpailujen vuosittaisista osallistujamääristä voidaan myös tehdä ennakkointia siitä minkä laajuinen tietyn ikäluokan osallistujamäärä tulee olemaan 2/4/6 vuoden päästä nykyhetkestä. Ratamelonnassa kilpaileminen aloitetaan yleisesti 12-v. tai 14-v. sarjassa. Tilastot ja käytäntö osoittavat että näiden ikäluokkien jälkeen ei ole odotettavissa että ikäluokan kilpailutoimintaan tulee merkittävästi mukaan uusia kilpailijoita.

Nuorisomestaruuskilpailujen osallistujamäärät K1 200m matkalla 2003 – 2021:

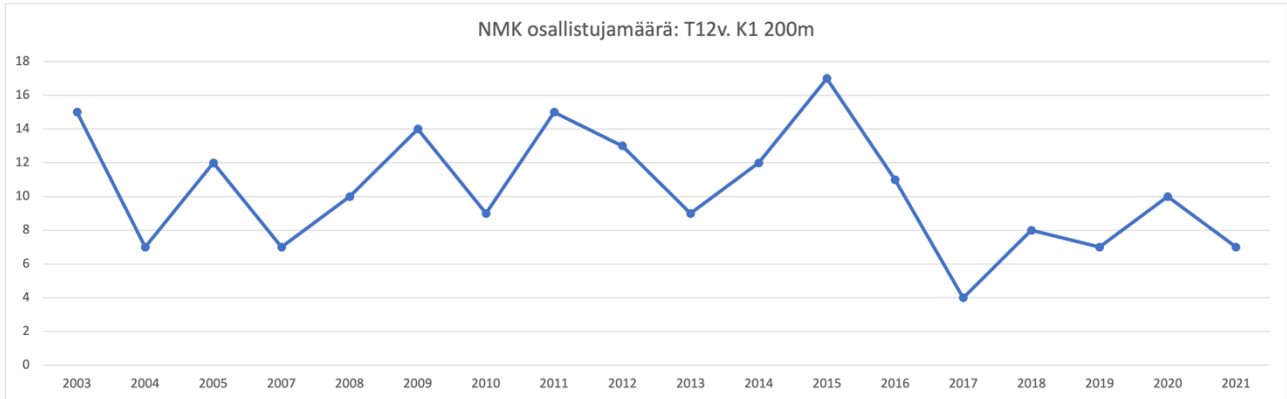
NMK & 18v. SM- kilpailujen osallistujamäärät 2003 - 2021										
Tytöt										
Sarja / Laji	2003	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2019	2021
T12v. K1 200m	15	12	7	14	15	9	17	4	7	7
T14v. K1 200m	15	13	15	8	12	9	7	12	9	8
T16v. K1 200m	5	14	10	5	6	6	9	6	14	9
T18v. K1 200m	10	4	11	11	3	3	3	6	4	6
YHT	45	43	43	38	36	27	36	28	34	30
Pojat										
Sarja / Laji	2003	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2019	2021
P12v. K1 200m	16*	7	15	10	13	19	14	10	15	8
P14v. K1 200m	15	11*	12	10	10	15	12	9	9	9
P16v. K1 200m	10	12	9*	9	7	7	8	11	9	7
P18v. K1 200m	6	7	9	10*	4	5	6	3	5	4
YHT	31	26	36	29	34	46	40	33	38	28
Tytöt & Pojat YHT	76	69	79	67	70	73	76	61	72	58

* Taulukosta voi seurata ikäluokan osallistujamäärän kehitystä, esim. vuonna 2003 12v. sarjassa kilpailevat ovat vuonna 2005 14v. sarjassa.

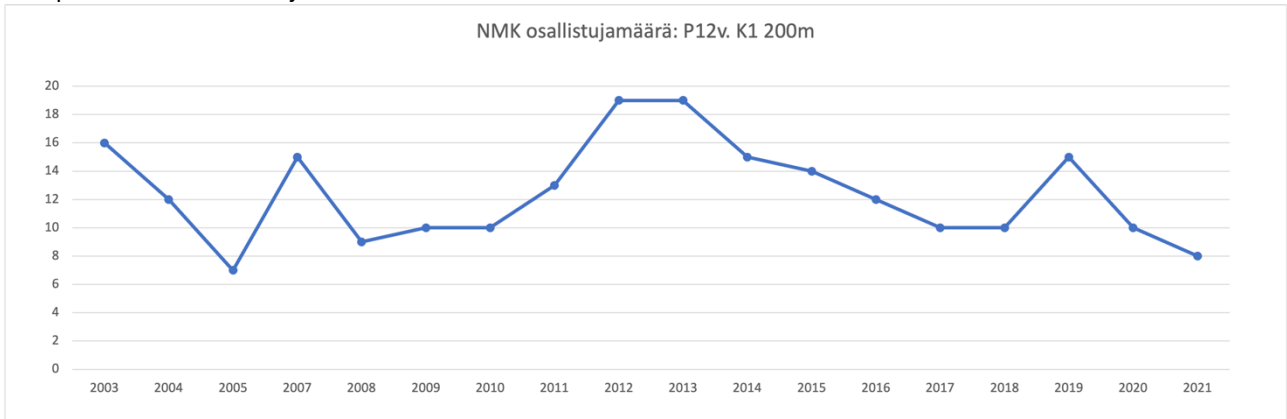
12-v. ja 14-v. ikäluokkien osallistujamääräkehitys on kiinnostavin seurattava trendi. 12- ja 14 -vuotiaiden kilpailusarjojen osallistujamäärät peilaavat suorimmin seurojen melontakoulujen kilpailullista tuottavuutta, sekä seurojen urheilijan polun alkuvaiheen toimivuutta, ts. kykyä järjestää laadukasta kilpailuun tähtäävää seuravalmennusta ja tuoda uusia kilpailijoita kansallisiin kilpailuihin.

16-v. ja 18-v. sarjojen osallistujamäärät ovat suorassa suhteessa 12-v. ja 14-v. ikäluokkien osallistujamääriin, koska ns. "uusia urheilijoita" ei juurikaan tule kilpailutoimintaan 16 ja 18-vuotiaiden ikäluokissa. Koska osallistujamäärän nousua halutaan tietysti myös 16-v. ja 18-v. ikäluokissa, niin tämä tapahtuu ratamelonnassa ensisijaisesti kasvattamalla 12-v. ja 14-v. ikäluokissa kilpailevien urheilijoiden määrää.

12v. tyttöjen NMK osallistujamäärän trendi 2003-2021:

12v. poikien NMK osallistujamäärän trendi 2003-2021:

12-v. tyttöjen ja poikien NMK osallistujamäärän kehityksessä voidaan nähdä, että vuosittaista vaihtelua on havaittavissa. Koska osallistujamäärät ovat kaikkienensa varsin pieniä niin yhden tai kahden seuran passivoituminen lasten ja nuorten toiminnassa tiettyinä vuotena vaikuttaa välittömästi kokonaiskuvaan.

Nykytilan osalta kuvaajasta on hyvä tunnistaa, että tytöt 12-v. sarjassa edellinen ”parempi vuosi” oli vuonna 2015, jolloin osallistujia oli 12-v. sarjassa yhteensä 17 urheilijaa. Pojat 12-v. sarjassa vuodet 2012 ja 2013 ovat olleet hyviä ikäluokkia, tällöin kahtena peräkkäisenä vuotena NMK 12-v. sarjassa on melottu kolmen alkuerän alkukilpailut (19 osallistujaa).

2012/2013 vuosien 12-v. ikäluokan pojat ovat myös menestynein ikäluokka vuosien 2017–2021 nuorten PM-/EM-/MM-tasolla. Ko. ikäluokista oli neljä urheilijaa edustettuna vuoden 2021 U23 MM-kilpailuissa ja vuoden 2013 12-v. sarjasta kaksi urheilijaa saavuttivat yksilötason SM-mitalin vuoden 2021 senioreiden SM-kilpailuissa.

Vuonna 2020 ja 2021 NMK osallistujamäärät niin 12-v. tytöissä kuin pojissakin ovat hälyttävän pienet. Tämä tarkoittaa käytännössä, että vuosina 2024–2025 16-v. ikäluokan urheilijoita tulee olemaan erittäin vähän, mikä johtaa esimerkiksi siihen, että on erittäin epätodennäköistä että Suomesta on edustusmiehistöjä (K2/K4) vuosien 2024 ja 2025 PM-kilpailuissa.

Yhteenvedon voidaan todeta, että suomalaisen kansallisen tason sileän veden kilpamelonnan nykytila on varsin heikko. Kokonaislisenssimäärän kehitys on laskeva, ratamelontakilpailuja järjestetään vähän, ja ne ovat keskittyneet käytännössä neljälle paikkakunnalle: Tampere, Lahti,

Kangasala ja Hämeenlinna. Senioritason kansallinen kärki on erittäin kapea ja nuorten osalta viime vuosien NMK osallistujamäärien kehitystrendit eivät lupaa parempaa tulevaisuutta lähivuosina.

2.8 Potentiaaliurheilijoiden määrän kehittyminen 2010 luvulla

Potentiaaliurheilijan määrittelyminen voi tapahtua tarkistelemalla nuorten urheilijoiden tulostasoa ikätovereitaan vastaan kansallisesti tai kansainvälisesti. Arviointi tapahtuu tällöin pelkistetysti suoritustason näkökulmasta, mikä ei tietysti anna täyttä kuvaa urheilijan potentiaalista.

Biologinen kehitys kulkee eri yksilöillä eri tahdissa kronologisen iän kanssa ja potentiaali määritteen alle tulisi myös lukea muitakin ominaisuuksia kuin tulostaso tietyn ikäisenä. Urheilijan motivaatio harjoitella ja kehittyä, kyky pitkäjänteiseen tavoitteenasetteluun, sekä valmius tehdä huippu-urheilun mahdollistavia elämänratkaisuja ovat keskeisiä tekijöitä puhtaan fyysisen/taidollisen urheilupotentiaalin lisäksi.

Käytäntö osoittaa, että mikäli urheilija on 15–16- vuotiaana kaukana ikäluokan kansallisesta kärjestä, niin on todennäköistä että ko. urheilija valitsee yläkouluikänsä jälkeen panostaa melonnan sijasta voimakkaammin opiskeluihin, tai muuhun urheiluun/harrastukseen.

Vastaavasti kun arvioidaan potentiaaliurheilijoiden määrää tavoitteena kansainvälinen menestys, niin mikäli urheilija on 16–18-vuotiaana kaukana kärjestä esim. pohjoismaiden mestaruuskilpailuissa, on erittäin harvinaista, että ko. urheilija myöhemmällä iällä nousee sellaiselle tasolle, että hänet valitaan edustamaan junioreiden tai alle 23-vuotiaiden EM-/MM- kilpailuihin, saati senioritason kansainvälisiin kilpailuihin.

Mahdollinen nuoren ratamelojan PM- kilpailujen menestymättömyys ei sinällään monesti kerro potentiaalin puutteesta, vaan urheilijan lajiharjoitustaustasta. Mikäli nuoruusvuosina lajiharjoittelu on ollut vähäistä tai muuten puutteellista (esim. ei valmennusta tai harjoitusseuraa), tai lajiin on tultu verraten myöhään (13–14-v. ikäisenä), niin menestyminen PM-kilpailuissa 16-v. sarjassa on käytännössä mahdotonta, vaikka urheilija olisi yleisfyysikaltaan ja yleistaidoiltaan erittäinkin kehittynyt. PM-kilpailuissa kärkimelajat ovat pääsääntöisesti jo 16 vuotiaina meloneet tuhansia kilometrejä vuosittain ja olleet järjestelmällisen valmentautumisen parissa seuroissaan, joissa myös on harjoitusryhmiä sekä heitä itseään kovatasoisempia vanhempia melojia, ja siten hyvää harjoitusvastusta.

Ratamelonta ei sinällään ole varhaisen erikoistumisen laji, jossa nuoruusvuosina ei voisi harrastaa runsaasti muita urheilulajeja. Mutta riittävän varhain (mieluiten ennen murrosikää) aloitettu määrätietoinen ja laadukas lajiharjoittelu kehittää lajispesifisen taidon riittäväksi tasolle ja luo näin pohjan myöhemmälle lajierikoistumiselle.

PM-kilpailuissa menestyminen ei siis kerro suoraan urheilijan potentiaalista, mutta antaa hyvän tilannekuvan siitä, kuinka moni tietyn ikäluokan suomalaisurheilija on urheilijan polulla suunnilleen sillä tasolla millä ikäluokan muut pohjoismaiset kansakilpailijat. Ja mikäli suomalaisratameloja menestyy 16-v./18-v. PM- kilpailuissa (yksilölajeissa), niin hän on poikkeuksetta lahjakas lajiin, hänen lajiharjoittelutausta kun on lähes poikkeuksetta verraten ohut verrattuna pohjoismaalaisiin kansakilpailijoihin.

Pohjoismaat ovat kautta aikain tuottaneet erittäin menestyviä yksilöitä kansainväliselle senioreiden huipputasolle ja lähes poikkeuksetta nämä urheilijat ovat kilpailleet uransa alkuvaiheessa erittäin menestyksekkäästi PM- kilpailuissa 16-v. ja 18-v. sarjoissa.

PM- kilpailut toimivat myös hyvänä seurataason toiminnan ja valmennuksen laadun tarkistuspisteenä. Näin koska alle 16-vuotiaiden osalta lajiliiton vaikuttamisen mahdollisuus heidän kehittymiseensä on kuitenkin varsin rajallinen, rajoittuen käytännössä lyhyisiin leireihin ja testiviikonloppuihin kotimaassa. Käytännössä yli 90 % vuoden harjoittelusta tapahtuu alle 16 - vuotiaille heidän kotipaikkakunnallaan, omassa seurassa.

PM- kilpailuista ei löydy kattavaa tulosarkistoa, josta saisi työstettyä vuosittaisia tilastoja. Urheilijapotentiaalien määrän kehittymisen näkökulmasta olisi kiinnostavaa seurata vuositasolla suomalaisurheilijoiden mitalimäärää, joukkueiden kokoa vuosittain, sekä urheilijakohtaisesti tulostason kehittymistä 16-v, 18-v, ja 21-v. ikäluokissa, niiltä osin että sama urheilija on edustanut yksilölajeissa useammassa ikäluokassa.

Seuraavassa katsaus PM- kilpailujen suomalaismenestykseen valikoiduilta vuosilta, niiltä osin miten tuloksia on ollut saatavilla:

PM kilpailut 2006, Norja			
Suomen mitalit	Kulta	Hopea	Pronssi
K1		2	2
K2		1	2
K4	1		2
YHT	1	3	6
Mitalit yhteensä 10			
Urheilijat jotka saavuttivat mitalin: 14 urheilijaa			
Mitalin saavuttaneet, jotka urallaan edustaneet senioritason MC-, EM-, MM- kilpailuissa			
Miika Dietrich, Oona Vasko, Heidi Lagström, Nina Itkonen			

PM kilpailut 2012, Suomi			
Suomen mitalit	Kulta	Hopea	Pronssi
K1	1	3	4
K2	1	4	3
K4	1	1	2
YHT	3	8	9
Mitalit yhteensä 20			
Urheilijat jotka saavuttivat mitalin: 20 urheilijaa			
Mitalin saavuttaneet, jotka urallaan edustaneet senioritason MC-, EM-, MM- kilpailuissa			
Pauliina Polet, Niklas Vettanen, Oona Vasko, Jeremy Hakala, Minna Lagström			
Miika Nykänen, Janne Mäntynen, Joonas Mäntynen, Tarmo Aalto, Antti Laurikainen			

PM kilpailut 2015, Ruotsi			
Suomen mitalit	Kulta	Hopea	Pronssi
K1	1	2	3
K2		1	1
K4			
YHT	1	3	4
Mitalit yhteensä 8			
Urheilijat jotka saavuttivat mitalin: 5 urheilijaa			
Mitalin saavuttaneet, jotka urallaan edustaneet senioritason MC-, EM-, MM- kilpailuissa			
Janne Mäntynen, Tarmo Aalto			

PM kilpailut 2016, Suomi			
Suomen mitalit	Kulta	Hopea	Pronssi
K1			
K2			
K4			
YHT	0	0	0
Mitalit yhteensä 0			
Urheilijat jotka saavuttivat mitalin: 0 urheilijaa			

PM kilpailut 2021, Ruotsi			
Suomen mitalit	Kulta	Hopea	Pronssi
K1		1	3
K2		1	1
K4		1	
YHT	0	3	4
Mitalit yhteensä 7			
Urheilijat jotka saavuttivat mitalin: 10 urheilijaa			
Mitalin saavuttaneet, jotka urallaan edustaneet senioritason MC-, EM-, MM- kilpailuissa			
Eetu Kolehmainen, Otto Sivula			

Huomioitavaa on, että vuonna 2012 PM- kilpailuissa saavutettiin 2010 vuosikymmenen paras mitalisaalis, niin mitaleiden määrässä kuin mitalin saavuttaneiden urheilijoiden lukumäärässä. Vuoden 2012 PM- joukkueessa mitalin saavuttaneiden joukossa on myös ennätysmäärä urheilijoita jotka urallaan ovat 2010- luvulla edustaneet senioritasolla Maailmancup, EM- tai MM- kilpailuissa.

Vuoden 2012 PM- kilpailujen menestys ei johdu siitä, että vuosina 2003–2008 olisi ollut merkittävästi isompia ikäluokkia 12-v. sarjoissa, mutta ko. vuosina on sattunut useamman perättäisen ikäluokan osalta erityislahjakkaita yksilöitä, jotka ovat harjoitelleet seurojensa alaisuudessa ja seurojen välisen yhteistoiminnan puitteissa 00- vuosikymmenen loppupuolella.

Lisäksi nämä urheilijat ovat tulleet lajin pariin 2004/2008 olympiadien aikana, jolloin ratamelonnassa on ollut lähes vuosittain kansainvälistä mitalitason menestystä, mikä on saattanut myös siivittää ko. ikäluokan uskoa ja halua panostaa ratamelontaan. 00- luvun kv. senioritason melojat ovat olleet tuttu näky kotiseuran toimintaympäristössä tämän ikäluokan nuorille urheilijoille. Lajiliittojohtoista valmennustoimintaa on toki ollut näillekin ikäluokille ja vuodesta 2011 lähtien tehostetusti (NOV valmentajaposition myötä) silloin 17–20-v. ikäisille. Perustyö on kuitenkin tehty seuratasolla, seuravalmentajien ja seuravalmennuksen puitteissa.

PM- kilpailujen tilastoista on myös hyvä huomata, että vuoden 2012 menestysvuodesta ei kulu kuin neljä vuotta ja tilanne on erittäin heikko - vuoden 2016 PM- kotikilpailuista ei ainoatakaan mitalia.

Vuoden 2021 PM- kilpailuista saavutettiin yhteensä 8 mitalia. Verrattuna vuoden 2012 tilanteeseen vuoden 2021 mitalistit (myös 16-vuotiaat) ovat kuitenkin olleet huomattavasti enemmän lajiliittovalmennuksessa. Nuorten osalta yläkoululeirityksessä ja Olympic Hopes -ohjelmassa ja 18–21 vuotiaiden osalta jo vuosia lajiliiton leiritys- ja testaustoiminnassa, niin kotimaassa kuin ulkomailla, sekä osa akatemiavalmennuksen piirissä Tampereella.

Potentiaaliurheilijoiden määrä ei ole kuluneen vuosikymmenen aikana kehittynyt. Vuoden 2012 PM- kilpailujen 20 mitalin ja 20 mitaliurheilijan määrästä ollaan 2020 vuosikymmenen alkaessa kaukana. Valmennukselliset lajiliittotoiminnot ovat kuitenkin lisääntyneet merkittävästi kuluneen vuosikymmenen aikana. Näillä toiminnoilla on todennäköisesti ollut jonkinasteinen merkitys vuoden 2021 PM- kilpailujen mitalistien valmentautumisessa, mutta perusasetelma (ja haaste) on että lajiliiton valmennusryhmätoiminta (esim. leirit, testit, yläkoulu- ja akatemiatoiminta) eivät itsessään synnytä lisää potentiaaliurheilijoita tai lisää valmennustoimintaa seuroihin.

2.9 Yhteenveto

Huippu-Urheilu 2012–2021

Huippu-Urheilun osalta kulunut vuosikymmen on pitkälti keskittynyt maajoukkue ja valmennusryhmätoiminnan rakenteiden luomiselle sekä potentiaaliurheilijoiden valmentautumisen toimenpiteisiin.

Maajoukkue toiminnan ja ikäluokkien valmennusryhmätoiminnan perusrakenteet ovat vuonna 2021 melko hyvällä tasolla. Ratamelonnalla on vakiintuneet toimintatavat esim. kausisuunnitelmien rakentamisesta, kehityksen seurantaprotokollista, valinta- ja karsintamenettelyistä.

Valmennuksen painopiste on ollut ratamelonnan olympiaohjelmassa olevissa lajeissa, ja näiden lajien potentiaalisimpien suomalaismelojien tukemisessa valmennuksellisesti, toiminnallisesti ja taloudellisesti. Olympiakomitean huippu-urheiluyksikkö on ollut vahvasti mukana vaikuttamassa Rio 2016 ja Tokyo 2020 olympiadien valmennustoimintojen kohdentamisessa sekä talousresursoinnissa, ja siten myös välillisesti myötävaikuttamassa SMSL:n omien talousresurssien ja toimintojen kohdentumiseen kärkiurheilijoiden valmentautumiseen ja tukitoimintoihin.

Valmennusryhmätoimintojen resursoinnissa (seniorit ja nuorten valmennusryhmät) on myös kuluneen vuosikymmenen aikana noudatettu vuosittaista taloussuunnittelua, jossa on korvamerkitty pieni osa vuosittaisesta toimintabudjetista investointeihin. Talousresurssia on käytetty mm. kilpailukykyiseen miehistökalustoon, valmennusveneisiin, autoon, kalustokuljetustraileriin, Catapult-seurantalaitteisiin ja ergometreihin sekä vetokelkkoihin ja lähtölaitteeseen Tampereella. Edellytykset toteuttaa lajiliittotoimintoja, kuten leirit ja kilpailu sekä testaus ja seuranta, ovat siis kehittyneet varsin merkittävästi kuluneen kymmenen vuoden aikana.

Kotimaan toiminta on keskitetty voimakkaasti Tampereelle, ja valtaosa kärkiurheilijoista asuu ja urheilee tänä päivänä Tampereella. Ratamelonta on painopistelaji Tampereen urheiluakatemiassa (TUA) ja TUA:n kautta kärkiurheilijoille ja valmennusryhmillä on myös käytössään kattava asiantuntijaverkosto sisältäen liikuntafysiologit, lääkäri, psykologi, fysioterapia, voimavalmennuksen sekä harjoittelun ja kuormituksen seurantapatteriston.

Huippu-urheilun tulostaso ja menestys on kuluneen vuosikymmenen aikana ollut vaihtelevaa. Rio 2016 olympiadin aikana kyettiin nostamaan uuden sukupolven melojia varsin lyhyessä ajassa kv. kärjen tuntumaan. Vuosien 2016–2021 aikana on saavutettu yksittäisiä huippuluokan suorituksia useamman eri urheilijan tai aluskunnan kautta, mutta yksittäisen urheilijan tai aluskunnan tason vakiinnuttaminen esim. Top-10 tasolle maailmassa ei ole onnistunut. Tokyo 2020 Olympiadin loppupuolella ratamelonnan senioreiden kv. tulostasoon on vaikuttanut useamman keskeisen potentiaaliurheilijan päätös lopettaa urheilu-uransa.

Kv. tulostaso on ratamelonnassa koventunut ja laajentunut viimeisen vuosikymmenen aikana. Ratamelonnan MM- kilpailuihin osallistui vuonna 2019 yhteensä 102 maata, joten laji on varsin globaali tänä päivänä. Absoluuttisen kärjen takana taso on tiivistynyt, mikä tarkoittaa käytännössä että esimerkiksi C-/B- finaaliin yltäminen kv. kilpailuissa vaatii etenkin olympiamatkoilla suoritustasoa, joka on jo hyvin lähellä A-finaaliin vaadittavaa suoritustasoa.

Alle 23-vuotiaissa ja alle 18-vuotiaissa nähdään kansainvälisesti sama kehityskulku - yhä useammassa maassa panostetaan merkittävästi nuorten valmentautumiseen ja toiminnasta vastaavat monesti (tai pääsääntöisesti) jo seuratasolla ammattivalmentajat. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että ratamelonnassa nuorten arvokilpailuissa melotaan tasollisesti jo erittäin lähelle senioritason tulostasoa ja entistä useammin senioreiden arvokilpailujen A-finaaleissa nähdään urheilijoita, jotka ovat iältään 20–25 ikävuoden tuntumassa.

Nuorten kv. arvokilpailujen menestyjien lajitaidot ovat erinomaisella tasolla, mikä kertoo osaltaan siitä että valmennuksen laatu on ollut päivittäisharjoittelussa seurapuitteissa hyvällä tasolla jo lajin aloittamisesta, sekä siitä että on onnistuttu rekrytoimaan lajiin liikunnallisesti lahjakkaita nuoria. Suomalaisen sileän veden kilpamelonnan osalta seurataso kilpailullisen toiminnan ja valmennuksen laatu ovat keskiössä, mikäli tulevaisuudessa halutaan menestystä lajissa.

Kansallisen kärjen ollessa erittäin kapea ja nuorten ikäluokat pieniä, niin kotimaan kilpailutoiminta tukee heikosti kilpailuosaamista, mitä tarvittaisiin kv. kilpailuissa menestymiselle. Kansainvälisen tason laajentuessa ja tiivistyessä niin urheilijoiden on kyettävä suoriutumaan teknillisesti, taidollisesti ja etenkin henkisesti, kilpailuissa joissa marginaalit ovat erittäin pieniä ja kilpailun lopputulos selviää vasta kilpailun loppumetreillä.

Mikäli (potentiaaliurheilija) on kansallisesti ikäluokassaan täysin omalla tasaollaan kansakilpailijoihin verrattuna, kuten pienissä ikäluokissa monesti tilanne on, niin kilpailemisen teknillisiä, taidollisia ja henkisiä ominaisuuksia ei haasteta, eikä urheilija kehity näissä osa-alueissa. Ei synny tarvetta suoriutua paineen alaisena teknisesti tai taktillisesti hyvin, kun kansallisen kilpailun selvään voittoon riittää täysin rutiininomainen suoritus.

Lahjakkaan nuoren potentiaaliurheilijan osalta kilpailemisen luonne muuttuukin näin täysin, kun hänet valitaan kansainvälisiin kilpailuihin ja yhtäkkiä hän ei pystykään dominoimaan kilpailun kulkua, mihin on vuosien saatossa tottunut kilpaileessaan omassa ikäluokassaan kansallisesti. Tiukassa kilpailussa kilpailemisen ja menestymisen taitoja joudutaan alkamaan opettelemaan 18–23 ikähaitarissa, jolloin taas kansainvälisiä kilpailuja ei ole liikaa tarjolla.

Ratamelonnan huippu-urheilijoiden sosioekonominen asema on ollut yksi isoimmista haasteista kuluneen vuosikymmenen(ien) aikana, ja on sitä edelleen. Vaikka lajiliitotoiminnot ovat kehittyneet ja itse leireihin ja kilpailuihin on ollut osoittaa lajiliiton ja HUY:n tukea, niin urheilijat kamppailevat pääsääntöisesti liikaa arjen kulujen kanssa ja joutuvat urheilemisen ohessa tekemään sivutöitä, opiskelemaan, tai molempia.

Ratamelonnan huippu-urheilijoiden oma varainhankinta (yhteistyökumppanuudet) ovat erittäin matalalla tasolla ja urheilijat ovat täten varsin riippuvaisia lajiliiton ja HUY:n tuesta. OKM:n urheilija-apurahat kohdistuvat erittäin harvalle urheilijalle ja tulevat käytännössä kyseeseen vasta kuin urheilija on jo tuloksellisesti aivan terävimmän kv. tason tuntumassa senioreissa.

Laajempi ja kovempi kv. taso yhdistettynä tiukkoihin OKM:n ja HUY:n taloudelliselle tuen kriteereihin on erittäin haastava yhtälö ratamelonnan huippu-urheilu-uralle tähtäävälle potentiaaliurheilijalle. Taloudelliset yhteistyökumppanuudet (sponsorit) olisi saatava mukaan ratamelonnan potentiaaliurheilijoiden taustalle 2020-luvulla, jotta useampi urheilija voisi panostaa

ja rakentaa huippu-urheilu-uraansa taloudellisesti vähemmän riippuvaisena lajiliiton, HUY:n tai OKM:n tuesta.

Seuratoiminta ja kansallinen kilpailutoiminta 2010- luvulla

Kuluneen vuosikymmenen aikana kilpailullisen rata- ja maratonmelonnan seuratoiminta ei ole yleisesti ottaen kehittynyt. Lisenssitilastot, kilpailuihin osallistuvien määrä, tai kilpailuissa urheilevien melojien tulostaso ovat ennemminkin laskeneet kuin nousseet. Ikäluokkien välinen vaihtelu on edelleen suurta. Sattuman kautta saattaa muodostua 12-v ja 14-v. ikäluokkia, joissa on kohtuullinen määrä kilpailijoita sekä kokonaismäärään nähden useampia lahjakkaita nuoria urheilijoita. Mutta seuraavana vuonna vastaavan 12-v. tai 14-v. ikäluokan osallistujamäärät saattavat olla selkeästi pienempiä ja tulostaso varsin heikko.

Ikäluokkien osallistujamäärän ja -tason runsas vaihtelu on haasteellista monestakin eri syystä, mutta eritoten siksi että se vaikuttaa lyhyellä aikajänteellä kansallisen nuorisokilpatoiminnan tasoon ja kilpailutapahtumien yleisilmeeseen. Lajiliiton valmennusryhmätoiminnan näkökulmasta tilanne on haasteellinen koska on erittäin vaikea ennakoida ja rakentaa pitkäjänteisiä valmennusryhmätoimintoja kun määrälliset ja tasolliset vuosittaisvaihtelut ovat suuria.

Seurakohtaisesti tarkasteltuna kulunut vuosikymmen on lisenssitilastojen valossa nousu- ja laskusuhdannetta - tietty seura saattaa kehittää lisenssimääräänsä useamman vuoden aikana, kunnes muutamassa vuodessa aktiivikilpailijoitten määrä samassa seurassa lähes romahtaa. Tämä aaltoliike osaltaan vahvistaa käytännön tuntumaa siitä, että lasten ja nuorten seuratoiminta on lähes joka seurassa kiinni muutamasta aktiivisesta vapaaehtoisperiaatteella toimivasta valmentajasta tai muusta toimijasta. Kun kyseinen henkilö(/-t) vähentää tai lopettaa panostuksensa seuran nuorisotoiminnassa niin muutamassa vuodessa ko. seuran lisenssimäärät ovat pienentyneet merkittävästi.

Lasten ja nuorten toiminnan pitkäjänteinen kehittämisen strategia ja kestävä tapa kasvaa seurana tuntuisi puuttuvan valtaosasta kilpamelontaa harrastavista seuroista. Toiminta seuroissa on edelleen muutamien vapaaehtoistoimijoiden harteilla ja on siten koko ajan veitsenterällä. Mikäli nämä toimijat pienentävät panostuksiaan niin korvaavia osaajia tai toimijoita ei ole.

Lajiliitto on kuluneen vuosikymmenen aikana ottanut koko ajan kasvavaa vastuuta nuorten potentiaaliurheilijoiden valmentautumisesta järjestämällä lajiliittojohtoista leiritystä, fyysisten valmiuksien testiiklonloppuja sekä perustamalla lisää valmennusryhmiä. SMSL:n perustamisen aikoihin (2011/2012) lajiliitto vastasi osaltaan seniorihuippujen sekä 17/23 vuotiaiden valmennusryhmän "haastajat ryhmä" leirityksestä ja muista toiminnoista. Seniorihuippujen osalta SMSL:n rooli oli tuolloin kuitenkin vain välillinen, koittaen luoda edellytyksiä heidän ammattimaiselle valmentautumiselleen. 17–23-vuotiaiden lajiliittotoiminnot rajoittuivat käytännössä muutaman ulkomaan kevätleirin järjestämiseen (sekä valmennukseen leireillä), kotimaan viikonloppuleireihin sekä kv-kilpailutapahtumien valintaprosesseihin ja kilpailumatkojen järjestelyihin.

Vuonna 2021 SMSL:n alaisuudessa toimii Olympic Hopes ryhmä, 17-23v. valmennusryhmä, senioreiden maajoukkue, yläkoululeiritys sekä lukukausien aikainen viikoittainen akatemiavalmennus Tampereella. Lajiliiton toiminta on laajentunut siten, että tänä päivänä sitä voi

verrata ns. ”hyvin toimivaan seuratoimintaan” koska lajiliiton toiminnan kautta pyritään vaikuttamaan jo melko varhaiseen vaiheeseen urheilijan polulla.

2020- luvun kilpamelonnan strategiaa laatiessa on hyvä kriittisesti arvioida lajiliiton roolia etenkin nuorempien ikäluokkien osalta. Lajiliittotoiminnot ovat sinällään varmasti hyvä lisä yksittäisille nuorille potentiaaliurheilijoille, mutta lajin kansallisen seuratoiminnan kehittymisen osalta lajiliiton vahva rooli nuorten valmentautumisessa ei välttämättä tue tai kehitä seuratason toiminnan kehittymistä.

Seuratoiminnan ja -valmennuksen puutteeseen tai kehittämisen pullonkauloihin ei ehkä tartuta, koska seuran muutamat kilpamelontaa harrastavat nuoret voidaan ohjata lajiliiton leiritys- ym. toimintaan. Kansallisen kilpamelonnan elinvoimaisuuden näkökulmasta lajiliitto ei kuitenkaan voi kantaa päävastuuta nuorten kehittämisestä, vaan perustoiminnan laatua tulee kasvattaa ensisijaisesti seuroissa.

Kilpamelonnan nykytila suhteessa vuonna 2012 laadittuun ”Strategia 2012 – 1.1.2022”

Alustuksessa todettiin SMSL:n vuonna 2012 laaditun ”Strategia 2012-1.1.2022” strategiset päämäärät ja avainstrategiat. Seuraavassa lyhyt yhteenveto avainstrategioiden toteutumisesta kuluneen vuosikymmenen aikana niiden avainstrategioiden osalta, jotka suorimmin koskivat kilpailullista melontaa:

(1.) Kilpa- ja huippu-urheilun valmennuksen kehittäminen sekä seuravalmennuksen ammattimaistaminen.

”Kilpa- ja huippu-urheilun valmennuksen kehittäminen” on toteutunut etenkin lajiliiton oman valmennusryhmätoiminnan puitteissa. Valmennusryhmätoiminnan osalta on onnistuttu kehittämään verraten toimivat rakenteet, pitkäjänteisesti toimiva seuranta ja tukiverkostorakenne, panostamaan myös investointeihin sekä valmentautumisen laadun kehittämiseen. ”Seuravalmennuksen ammattimaistaminen” ei ole toteutunut. Seuratasolla valmennuksen ammattimaisuusaste ei ole sen paremmalla tasolla vuonna 2021 kuin vuonna 2012. Muutamassa seurassa on OTO- periaatteella toimivia vastuutettuja valmentajia, mutta ko. valmentajasopimukset ovat kuitenkin kaukana ammattilaisuudesta.

(3.) Hallittu jäsenseurojen jäsenmäärien kasvu ja uusien seurojen muodostaminen.

Mahdollinen jäsenseurojen jäsenmäärän kasvu ei ole tapahtunut kilpamelonnan harrastajakunnan kasvun kautta. Lisenssi- ja osallistujamäärät kansallisissa kilpailuissa eivät tue väittämää kilpailullisen melonnan kasvusta kuluneen vuosikymmenen aikana. Uusia kilpamelontaa harrastavia seuroja ei ole myöskään ilmaantunut kansalliseen kilpailutoimintaan.

(6.) Molempien lajien saaminen osaksi koulu- ja opiskelijajärjestelmää ottaen huomioon urheiluakatemioiden mahdollisuudet.

Ratamelonnan osalta lajia ei ole saatu osaksi koulu- ja opiskelijajärjestelmää siten, että valtakunnallisesti tai paikallisesti olisi systemaattista järjestelmää miten esim. ala- ja yläkouluikäiset pääsisivät tutustumaan lajiin liikuntatuntien tai kerhojen kautta. Ratamelontaa on sen sijaan saatu osaksi urheiluakatemiatoimintaa etenkin Tampereella, jossa laji on jo vakiintunut osaksi Tampereen urheiluakatemiatoimintaa.

(7.) Seurojen auttaminen yhteistyössä paikallisviranomaisten kanssa harrastuspaikkojen parantamiseksi, laajentamiseksi ja lisäämiseksi.

Kilpamelonnan näkökulmasta kohta 7. ei ole edistynyt kuluneen vuosikymmenen aikana. Tampereen seudulla on lajiliiton ja paikallisten seurojen yhteistoimintana tapahtunut pienempiä kehitystoimia liittyen Kaukajärven melonta- ja soutustadioniin. Prosessi melonta- ja soutustadionin päivittämisestä nykyaikaiseksi urheilukeskukseksi, jossa olisi tilat ja puitteet laajemmalle toiminnalle tai kv. kilpailujen hakemiselle, on edelleen alkutekijöissään. Ratamelontaa harrastavien seurojen tilojen ja puitteiden peruskorjaukset tai uudisrakentaminen, sekä mahdolliset ratahankkeet eivät ole isommassa mittakaavassa toteutuneet paikallistasolla.

(8.) Liiton organisaation ja työtapojen parantaminen, jotta sekä palkattu että vapaaehtoinen työ käytetään mahdollisimman hyvin melonnan ja soudun hyväksi.

SMSL:n perustamisen jälkeiset 3–4 vuotta olivat erittäin haastavia kuten alustuksessa jo on todettu. Lajiliittojen yhdistymisessä menetettiin edeltäjä lajiliitoissa toimineita arvokkaita vapaaehtoistoimijoita ja toisaalta vastaperustetun lajiliiton organisaatorakenteessa ei edes ollut

sijaa yksittäisen ala-lajin jaostoille. Palkattu työvoima joutui ottamaan ison vastuun toiminnoista jotka olivat edeltäjä lajiliitoissa olleet valtuutettuina jaostoille tai lajirakkaudesta toimineille yksittäisille toimijoille.

Vuodesta 2015 lajiliiton sisäisessä työilmapiirissä ja työtavoissa/-rutiineissa tapahtui merkittävä muutos kohti parempaa ja 2016–2021 vuosien aikana työvoimaresursseja on pystytty paremmin kohdentamaan varsinaiseen toimintaan. Vuonna 2021 olemme kuitenkin edelleen tilanteessa jossa lajijaostojen ja valiokuntien organisoituminen ja toiminta ovat monelta osin heikolla tasolla. Melonta- ja Soutuliitto on organisaationa edelleen monelle laji-ihmiselle etäinen, eikä siten herätä alalajien laji-ihmisissä suurta intohimoa toimia aktiivisesti lajiliiton monesti lajirajat ylittävissä toimielimissä.

3. Tavoitteenasettelu 2030

3.1 Sileän veden kilpamelonnan kansallinen elinvoimaisuus

Kilpamelonnan kansallinen tila ja elinvoimaisuus on vuonna 2021 heikko. Rata- tai maratonmelontaan panostavien seurojen määrä ei ole osoittanut olevan kasvamaan päin, lisenssi- sekä kilpailujen osallistujamääräkehitys eivät myöskään osoita kasvun trendiä. Kilpailullinen taso nuorten ikäluokissa vaihtelee vuosittain- ja ikäluokittain, mutta on enemmänkin sääntö kuin poikkeus, että peräkkäisiä laajemman osallistujamäärän (ja hyvän kärkitason) ikäluokkia muodostuu yhä harvemmin. Varsinaisia potentiaaliurheilijoita (urheilijoita, jotka ovat nuorten PM- kilpailussa mitalitasolla) kehittyä lajiin verraten harvoin ja 16v. ikäluokan jälkeen huippu urheilu-uraan panostavia vielä harvemmin.

Useat eri indikaattorit osoittavat samaan suuntaan: seuroissa tapahtuva kilpailullinen lasten ja nuorten seuratoiminta ei ole kovin elinvoimaista eivätkä sitä ohjaa pitkäjänteiset strategiat ja toimintasuunnitelmat, vaan ehkä pikemminkin kulloinkin saatavilla olevat ohjaaja- ja valmentajaresurssit, jotka toimivat parhaan kykynsä mukaisesti niin kauan kuin heillä on asiaan aikaa, halua ja intoa.

Suomalaisen sileän veden kilpamelonnan osalta elinvoimainen kansallinen seura- ja kilpailutoiminta on ensiarvoisen tärkeää, niin kansallisen kilpamelonnan, kuin huippu-urheilun näkökulmasta. Koko melontakentän osalta lasten- ja nuorten seuratoiminta on niin ikään keskeisessä asemassa, toki melonta voi (ja pitää!) olla myös keski-ikäisten ja ikäihmisten harrastusliikuntalaji, mutta seuraympäristön monimuotoisuus ja lasten & nuorten osallistuminen on yhtä lailla vaalittava arvo.

Näin ollen **"Kilpamelontastrategia 2030"** ensimmäinen ja tärkein tavoitteenasettelu on:

"Elinvoimainen kilpailullinen seuratoiminta"

Tavoitteenasettelu pitää sisällään kilpailullisen seuratoiminnan elinvoimaisuuden kaikissa ikäluokissa, mutta pääpainopisteen tulee olla lasten- ja nuorten kilpailullisessa seuratoiminnassa.

Pääpainopiste tulee olla lasten- ja nuorten kilpailullisessa seuratoiminnassa koska:

1. Lasten ja nuorten luonnollinen tapa harrastaa liikuntaa on pääsääntöisesti kilpailullinen. Lapsi haluaa pääsääntöisesti mitata ja ottaa mittaa kyvyistään ja taidoistaan, ja saada tästä palautetta, mutta tämä ei tarvitse tapahtua pelkästään ottamalla aikaa tai kilpaillessa sijoittumisesta, vaan voi olla taitoelementtien osoittamista (itseään vastaan taitokokeessa) tai taitoelementeissä kilpailemista (toisia vastaan)
2. Kilpamelonnan perusteet (tasapaino, lajitaitavuus kilpakajakissa, vesi elementtinä) omaksutaan parhaiten nuoruusvuosina
3. Kilpakajakilla harrastaminen (ja kilpaileminen) ei ole mielekäästä, ja siitä tulee harvoin koko elämän kattava liikuntamuoto, mikäli kilpakajakin hallintaan liittyvät lajitaidot eivät ole nuorena kehittyneet riittävälle tasolle.
4. Mitä useampi nuori kehittyy nuorella iällä (12- 16 v.) lajissaan tasolle jossa huippu-urheiluun panostaminen tuntuu edelleen motivoivalta ja varteenotettavalta vaihtoehdolta, sitä suurempi osa ko. urheilijoista tulee vakavissaan punnitsemaan huippu-urheilullisen panostuksen jatkamista myös valintavaiheen (16-20v.) aikana ja sen jälkeen.
5. Kansallinen aikuistason elinvoimainen kilpailutoiminta tarvitsee eri tasoisten urheilijoiden osallistujavolyymiä, jotta kilpailutapahtumiin osallistuminen olisi mielekäästä myös muille kuin senioritasolla kv. huippu-urheilu uralle panostaville. Todennäköisyys aikuistason kansallisen harrastekilpamelojien määrän kasvulle nousee, mikäli mahdollisimman moni urheilija kehittyy nuoruusvuosina verraten hyvälle tasolle, jolloin kilpailullinen harrastaminen säilyy osalla ko. urheilijoista, vaikka varsinainen kv. tasolle pyrkivä huippu-urheilupanostus ei aikuisiällä toteutuisi.
6. Kansallisten kilpailutapahtumien järjestäminen, niiden markkinointi, sekä uusien kilpailupaikkakuntien & ratahankkeiden edistäminen on erittäin haastavaa, mikäli kilpailutapahtumissa ei ole osallistujavolyymiä.
7. Yhteiskunnallinen vastuu. (Urheilu)seuratoiminnalla on keskeinen rooli suomalaisen yhteiskunnan liikuntakasvatuksessa. Liikunnan terveyshyödyt ovat kiistattomia ja tutkimukset osoittavat, että liikunnallisten elämäntapojen omaksuminen lapsuus- ja nuoruusvuosina on hyvä tae liikunnallisen elämäntavan jatkumiselle myös aikuisiällä.
8. Lajikulttuurin kehittyminen. Jotta yksittäisessä seurassa ja laajemmin kansallisesti syntyisi houkutteleva, innostava yhteisö, melonnan iso perhe, tulee seuroissa olla lapsia ja nuoria toiminnassa mukana.

Lajiliiton vaikuttamismahdollisuudet kilpailullisen seuratoiminnan kehittämisessä

Toimenpiteitä, joilla kilpailullista seuratoimintaa voidaan lajiliittojohtoisesti edistää ja kehittää, esitellään konkreettisten strategiavaihtoehtojen toimenpidevaihtoehtojen yhteydessä. On kuitenkin tärkeää jo tässä kohtaa huomata ja huomioida että lajiliiton rooli kilpailullisen seuratoiminnan edistämässä on rajallinen. Seurat ovat itsenäisiä yhdistyksiä, joiden toimintakentästä ja painopisteistä päättävät seurat ja seurojen hallitukset itsenäisesti. Lajiliitolla on ensisijaisesti välillisiä vaikuttamismahdollisuuksia seuratoiminnan painopisteisiin.

Lajiliitto voi edistää kilpailullista seuratoimintaa esim. laatimalla lasten- ja nuorten melontakoulujen & valmennustoiminnan ohjaajamateriaaleja, järjestämällä nuortenohjaaja- ja valmentajakoulutuksia, koordinoimalla ja kehittämällä kansallista kilpailutoimintaa. Mutta myös sparraten seuroja heidän kilpailullisen seuratoimintansa kehittämisessä ja olemalla kumppanina paikallisten kilpailujen, fasiliteettien ym. kehittämisessä.

Edistääkseen kilpailullista seuratoimintaa lajiliitto voi myös käyttää seuraavia keinoja: valmentajaresurssien yhteispalkkaukset tai palkkatuet, taloudellinen kohdistettu tuki tietynlaiseen seuratoimintaan, tuki valmentajakoulutuksiin, tukea materiaalihankintoihin, jne.

Taloudellisen tuen kohdistaminen seuratoiminnan painopisteiden ohjausvaikutukseen on kuitenkin suoraan riippuvainen lajiliiton taloustilanteesta, käytännössä lajiliiton omasta varainhankinnasta (jäsenmaksut, yhteiskumppanuudet, muut tuotot), sekä lajiliiton valtionavustuksista (OKM:n yleisavustus).

Suoran (lajiliitolta tai muulta ulkopuoliselta taholta) tulevan taloudellisen seuratuon haasteena on, että seuratoiminta alistetaan silloin ulkoisille tahoille, monesti projektiluonteisille rahoitusratkaisuille, ja toimintaedellytykset ei välttämättä rakennu taloudellisesti kestäväälle ja siten pitkäjänteiselle pohjalle.

Lasten- ja nuorten seuratoiminnan (kilpailullinen tai ei) tulisi olla pitkäjänteistä (ei lyhytjänteistä projektiluontoista), strategista (suunnitelma mihin pyritään ja miten) ja sen tulisi mahdollistaa liikkujamäärän kasvun (fasiliteetit, välineet, ryhmämäärien ja valmentajamäärän kehittyminen).

On muistettava, että lasten- ja nuorten seuratoiminta ei koskaan muodostu itseohjautuvaksi, toisin kuin pääsääntöisesti aikuisten harrastusliikunta on. Näin ollen esim. ohjaaja- tai valmentajatarve ei koskaan vähene. Mikäli seura tekee esimerkiksi 3-4 vuoden vahvan panostuksen lasten- ja nuorten kilpailulliseen seuratoimintaan - ja aktiivisten nuorten harrastajien ja kilpailijoiden määrä lisääntyy - niin tämä prosessi palaa kutakuinkin samassa ajassa (3-4 vuotta) takaisin nollapisteeseen mikäli panostus syystä tai toisesta lopetetaan.

3.2 Huippu-urheilu

Huippu-urheilun tavoitteenasettelu - idealismi

Huippu-urheilutoiminnan tavoitteenasettelu on pelkistetyimmillään varsin helppo määrittää. Huippu-urheilussa kilpaillaan menestymisestä, jota mitataan kansainvälisessä ympäristössä, lajin keskeisissä ja arvostetuimmissa kilpailuissa. Toistaiseksi olympiakilpailut ovat kilpamelonnan keskeisin ja arvostetuin yksittäinen kilpailutapahtuma. Lajin kansainvälisessä yhteisössä on kuitenkin kasvanutta arvostelua ja kritiikkiä siitä, että lajin olympiastatus määrittelee lajia liikaa ja lajin oman kansainvälisen kilpailutoiminnan kehittäminen on jäänyt tausta-alalle.

Olympiastatus ja olympiamenestys ovat tärkeitä niin urheilijoille itselleen, mutta myös erittäin tärkeitä lajille kansallisesti ja kansainvälisesti. Olympialaisissa edustaminen ja menestyminen on tärkeää paitsi urheilullisesti, mutta myös koska olympialaiset vaikuttavat vahvasti lajin kansallisen arvostukseen, näkyvyyteen sekä omalta osaltaan niin urheilijoiden kuin lajin rahoitus pohjaan (OKM:n & HUY:n tuet, yhteistyökumppanuudet). Olympiastatus ja olympiamenestys korostuvat etenkin urheilulajeissa, joissa ei ole olympialiikkeestä riippumatonta kansallista tai kansainvälistä ammattilaisurheilua.

Sileän veden kilpamelonnan näkökulmasta huippu-urheilun tavoitteenasettelun voisi kirjata pelkistetyksi esimerkiksi näin:

”Lajissa olisi (vuonna 2030) iso määrä potentiaaliurheilijoita jotka tavoittelevat huippu-urheilijan uraa ja kansainvälistä urheilumenestystä, sekä olympiatasolla hyvä määrä huippumenestyjiä.”

Huippu-urheilun tavoitteenasettelu - realismi

Huippu-urheilun tavoitteenasettelu ohjaa osaltaan strategisia valintoja ja käytännön toimenpiteitä, ja tulee siten olla ankkuroituna realismiin. Edellisessä luvussa mainitun kaltainen tavoite voidaan saavuttaa vain, mikäli strategisesti, toiminnallisesti ja taloudellisesti on realistiset mahdollisuudet toimia tavoitteen edellyttämällä tavalla.

Lajiliiton huippu-urheilutoiminta kulkee rinnakkain kansallisen tason seura- ja kilpailutoiminnan kanssa. Ei ole pitkäjänteistä ja menestyvää huippu-urheilua ilman pitkäjänteistä ja hyvälaatuista kansallista kilpailullista seura- ja kilpailutoimintaa. Lajiliitto ei itse voi rekrytoida potentiaaliurheilijoita lajiin, eikä myöskään vastata seurataso arjen valmennustoiminnasta.

Liikunnallisesti lahjakkaiden lasten ja nuorten hakeutuminen lajin pariin ja pysyminen lajin parissa on ensisijaisesti myös seuratoiminnasta ja kansallisesta kilpailutoiminnasta riippuvaista. Lajiliiton valmennusryhmätoiminnalla pystytään käytännössä vaikuttamaan urheilijan polulle vasta noin 16v. ikäluokan tietämällä ja silloinkin varsin pieniltä osin (kotimaan leirit, testit, PM- kilpailut, jne.).

Valintavaiheen (16-20v) potentiaaliurheilijoiden valmentautumisesta lajiliitto voi jo kantaa laajempaa vastuuta kohdistamalla ja mahdollistamalla ammattimaisemman valmentautumisen lajiliiton leirien, testien, akatemiatoiminnan, ja muiden tukitoimintojen kautta.

Senioreiden kv. huipputasolle pyrkivien urheilijoiden valmentautumisessa lajiliiton rooli voi (ja tulee) olla laajin. On vaikea nähdä, että Suomessa on ratamelonnassa 2020-luvulla seuratasolla

rahkeet kansainvälisen tason valmentautumisen järjestämiselle ulkomaan leiritykset, valmennus, harjoitusvastus, jne. huomioiden.

Huippu-urheilun realismia on, että lajiliitto määrittelee lajin huippu-urheilutavoitteet, mutta on kuitenkin täysin riippuvainen seuratasolla tehdystä ”pohjatyön laadusta”, jota ilman huippu-urheilua ei käytännössä voi syntyä. Esimerkiksi: Ei ole realistista tavoitella 10 ratamelojan olympiajoukkuetta vuonna 2028, jos tällä hetkellä 16-22v. ikähaarukan urheilijoissa on vain kourallinen potentiaaliurheilijoita.

Huippu-urheilun tavoitteenasettelun taloudelliset reunaehdot

Huippu-urheilun tavoitteenasettelu on myös haastava lajiliitolle taloudellisesta näkökulmasta siten, että lisääntynyt huippu-urheilutoiminta, menestys ja lisääntyvä määrä huippu-urheilu uralle pyrkiviä potentiaaliurheilijoita eivät johda rahoituspohjan merkittävään (tai ainakaan riittävän nopeaan) laajentumiseen.

Lajiliiton sisäisesti joudutaan joka vuosi punnitsemaan taloudellisten ja toiminnallisten resurssien kohdentamista lajien ja toimintojen välillä. Mikäli kokonaisresurssit eivät kasva lajien kehittymisen myötä, niin yksittäisen lajin kehittymistrendiä ei pystytä ruokkimaan lisääntyneen resursoinnin kautta.

Yllä kuvattu asetelma koskee käytännössä koko suomalaista yksilöurheilukenttää (ammattilaislajit poissuljettuna) koska valtion (OKM:n ja HUY:n) kautta urheiluliikkeelle kohdistuva rahoituspohja on kutakuinkin vakiintuneella tasolla, eikä siten kasva suhteessa urheilijapotentiaalin tai mahdollisen menestyksen lisääntymisen kanssa. HUY:n ja OKM:n urheilijatukien kriteerit ovat näin käytännön tasolla liukuvia ja asettuvat sen mukaan vuosittain tietyille tasolle riippuen siitä, mikä suomalaishuippu-urheilun kokonaistulostaso ko. vuotena on ollut.

Näin syntyy tilanne, jossa yhden lajiliiton positiivinen kansainvälinen menestystrendi, tai laajempi potentiaaliurheilijoiden määrä, ei takaa lajiliiton (tai yksittäisen urheilijan) parempia toimintaedellytyksiä valtion (OKM:n tai Olympiakomitean) toimesta, sillä myös muiden suomalaisurheilulajien kehitys ja menestys vaikuttavat välillisesti kaikkiin muihin lajeihin.

Toisaalta syntyy myös tilanne, jossa OKM:n ja HUY:n omat huippu-urheilun priorisoinnit ja tavoitteenasettelut vahvasti ohjaavat lajiliittojen toiminnallisia ja taloudellisia priorisointeja. Esimerkiksi kuluneen kahden olympiadin aikana HUY on ollut omalta osaltaan (taloudellista vipuvartta käyttäen) ohjaamassa ratamelonnan (ja siten SMSL:n) taloudellisia ja toiminnallisia priorisointeja. Taloudellista tukea (joka muuttuu viime kädessä toiminnalliseksi resurssiksi) ohjataan lajiin, mikäli lajiliitto tekee omia priorisointeja ja ratkaisuja jotka ovat samansuuntaisia HUY:n asettamien tavoitteiden kanssa.

Pääosin tämä toimintatapa on perusteltu, koska suomalaisessa huippu-urheilussa resurssit tulee kohdentaa järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti jotta huippu-urheilumenestystä voidaan saavuttaa. Haaste on lähinnä siinä, että HUY:n tavoite on yksiselitteisesti menestys seuraavissa olympiakilpailuissa ja lajien laajempi pitkäjänteinen kansallinen kehittäminen nähdään asiana, johon lajiliittojen tulisi itse löytää taloudelliset ja toiminnalliset ratkaisut.

Mutta mikäli (ja kun) HUY:n tuen ehtona on, että lajiliitto myös itse priorisoi taloudellisesti ja toiminnallisesti vain aivan parhaimpiin kärkiurheilijoihin ja heidän valmentautumiseensa, niin lajiliitolle jää varsin pieni taloudellinen tai toiminnallinen liikkumavara, jonka puitteissa kehittää esim. lajin kansallisen tason kilpailutoimintaa.

Asetelma on myös siten epäsymmetrinen, vaikka lajiliitto panostaa huippu-urheiluun ja laji kehittyy huippu-urheilussa, niin ei ole takeita, että tämä johtaisi merkittävästi laajempaan HUY:n tai OKM:n rahoitus pohjaan. Vastaavasti mikäli laji ei saavuta tiettyä vuotena huippu-urheilumenestystä on seuraavan vuoden tehostamistuki vaarassa pienentyä.

Lajin omat huippu-urheiluun perustuvat varainhankintamahdollisuudet

Lajiliiton oma varainhankinta (jäsenmaksutuotot, yhteistyökumppanuudet, muut tuotot), ja urheilijoiden oma varainhankinta (yhteistyökumppanuudet, muut tulot) ovat ne mekanismit, joilla taloudellista riippuvuutta julkisesta rahoituksesta voitaisiin vähentää.

Taloudellisesti merkityksellisten yhteistyökumppanuuksien solmiminen (sponsorit) lajiliittotasolla on kuitenkin erittäin vaikeaa rata- ja maratonmelonnan kaltaisissa lajeissa Suomessa. Kilpamelonnalta puuttuu kansallinen näkyvyys ja kansallisesti laadukkaat kilpailutapahtumat.

Kansallisesti kilpaillaan harvoin ja kilpailujen osallistujalaajuus sekä -taso, kilpailuareenat ja siten kilpailujen yleisilme, eivät ole myyntivaltteja sponsorimarkkinoilla. Kilpailukausi käydään lisäksi kesäisin jolloin kansallista urheilutarjontaa (esim. yleisurheilu) on laajalti esillä. Toisaalta vastaanottimien äärelle ei kesäisin keräännyttä samalla tavoin kuin talven aikaisissa urheiluviikonlopuissa.

Kansainvälisesti kilpamelonnan kilpailuohjelma on erittäin ohut (3-4 merkittävää kilpailutapahtumaa vuodessa) ja kilpailutapahtumien mediaproduktiot ovat varsin vaihtelevalla tasolla. Mikäli ko. kilpailutapahtumista halutaan tiedottaa, niin tämä tapahtuu yksittäisten lajiliittojen omalla kustannuksella, tuomalla tiedottajat paikalle tai järjestämällä asia muulla tavoin.

Kansainvälinen kanoottiliitto (ICF) ei itse tuota ko. kilpailutapahtumista pääsääntöisesti muuta kuin Live-Stream lähetyksiä, joiden kautta itse suorituksia voi seurata suoratoistopalveluiden kautta, mutta yksittäisten urheilijoiden haastattelut ja myytävien tarinoiden luominen eivät onnistu ICF:n kautta.

Lajiliitolla on siis varsin rajalliset keinot solmia taloudellisesti merkittäviä yhteistyökumppanuuksia huippu-urheilu vetonaulanaan. Lajiliiton omat huippu-urheiluun linkittyvät ”myytävät tuotteet” (eli kansalliset ja kansainväliset kilpailutapahtumat) eivät ole kovin myyviä, ja näköpiirissä ei ole että tämä asetelma muuttuisi radikaalisti parempaan suuntaan lähitulevaisuudessa.

Paikallistasolla yksittäisten urheilijoiden ja seurojen yhteistyökumppanuudet ovat todennäköisesti huomattavasti helpompi tie, mikäli yksityistä rahoitusta pyritään saamaan lajin huippu-urheilutoiminnan pariin ja lajin huippu-urheilijoiden taustalle.

Kilpamelonnan huippu-urheilun tavoitteenasettelu 2030 tulee siis ankkuroida taloudelliseen ja toiminnalliseen realismiin ja asettaa sellaiseksi, että tavoitteita kohti on lajin kokonaistilanne huomioiden toiminnallisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla mahdollista edetä.

Huippu-urheilun tavoitteenasettelu 2030

Kilpamelonnan huippu-urheilun tavoitteenasettelun 2030-luvulle tulee siis lähteä yllä mainituista taloudellisista ja toiminnallisista realiteeteista. Liian yksiselitteisesti tulostamääritykset tavoitteenasettelu (esimerkiksi kaksi pistesijaa vuoden 2024 tai 2028 olympiakilpailuissa) ohjaavat helposti siihen, että taloudellisia ja toiminnallisia resursseja kohdistetaan erittäin kapeasti vain kärkiurheilijoiden valmennukseen ja siihen suoraan linkittyviin prosesseihin ja tukitoimintoihin.

Näin voidaan toki toimia, mikäli ajatellaan että tämä on jatkossa(kin) tapa, jolla suomalainen kilpamelonta parhaiten kehittyy. Mutta kuten kulunut vuosikymmen antaa osviittaa, niin huippu-urheiluun vahvasti panostaminen on aina riskisijoittamista - erityisesti mikäli samanaikaisesti kansallisen tason seura- ja kilpailutoiminnassa ei tapahdu suotuisaa kehitystä.

Edes muutama olympiamitali ei itsessään tuo kansalliseen seura- tai kilpailutoimintaan pitkäjänteisesti lisää harrastajia tai tekijöitä. Olympiamitali voi kylläkin tuoda olympialaisten jälkeisen vuoden melontakouluihin lisää osallistujia, ja lähinnä silloinkin paikallisesti. Mutta mikäli seuroilla ei ole valmiuksia ottaa vastaan ja ohjata/valmentaa olympiamenestyksestä aiheutuvaa hetkellistä lisääntynyttä osallistujamäärää, niin olympiamitalien tuomalla lisäinnostuksella lajia kohtaan ei ole pitkäaikaisempaa positiivista vaikutusta.

Kansainvälisen tason huippu-urheilu, kansainvälisen tason huippu-urheilijat ja kansainväliselle tasolle pyrkivät urheilijapotentialit ovat kuitenkin kaikki erittäin tärkeitä resursseja (tai jopa arvoja) kansallisen seuroissa muodostuvan kilpamelontakulttuurin näkökulmasta.

Näin mikäli kansainvälisen tason urheilijat ja kansainväliselle huipputasolle pyrkivät potentiaaliurheilijat ovat arjessaan vahvasti kytköksissä seuraan ja yhteisöön, jota kulloinkin edustavat. Tällöin he toimivat seuratasolla nuorempien urheilijalahjakkuuksien esimerkkinä, käyttäen konkreettisesti samoja tiloja, vesistöjä ja puitteita kuin seuran nuoret urheilijat ja rikastuttaen näin seuran kilpaurheilullista toimintakulttuuria sekä yhteisöä.

He voivat myös olla osallisina seuran valmennusprosesseissa jakaen kertynyttä tietotaitoa eteenpäin, jota ovat itse kokeneempina ja kansainvälisiä kilpakenttiä nähneinä urheilijoina saavuttaneet. Melontaseuran huippu-urheilijoiden ja seuran välistä suhdetta voi vahvistaa osallistamalla huippu-urheilijoita (tai huipulle pyrkiviä potentiaaliurheilijoita) seuran toimintaan, vastineeksi sille taloudelliselle ja toiminnalliselle panostukselle, joita seura näille urheilijoille kohdistaa.

Lajiliittojohtoinen valmennusryhmätoiminta tapahtuu vastaavasti pääsääntöisesti seuraympäristön ulkopuolella: keskitetysti urheiluopistoilla, urheiluakatemiassa tai ulkomaan leirikeskuksissa, eikä siten tue kovin hyvin seuratasoisen kilpamelontakulttuurin kehittymistä. Huippu-urheilun strategisten valintojen onkin näin syytä ottaa huomioon, missä määrin huippu-urheilun ja seuratoiminnan välille pystytään rakentamaan yhtymäkohtia.

Selkeää on, että huippu-urheilutoiminta tulisi jatkossa olla tavalla tai toisella vahvemmin linkitettyä seuratason toimintaan. Huippu-urheilua ei voida käsitellä irrallisena osana suomalaisessa kilpamelonnassa vaan tulee nähdä että huippu-urheilu tarvitsee vahvan seuratason sekä hyvälaatuisen kansallisen kilpailutoiminnan.

Vastaavasti kilpailullinen seuratoiminta ja kansallinen kilpailutoiminta tarvitsee myös huippu-urheilun ulottuvuutta. Kilpamelontaa ja kilpailutoimintaa järjestetään ja tehdään taustalla oleva pyrkimys mahdollisimman hyvätasoiseen toimintaan, jonka absoluuttinen vertailukohta on kansainvälinen kärkitaso ja siellä menestyminen.

Suomalaisen sileän veden kilpamelonnan huippu-urheilun tavoitteenasettelu 2030 voidaan näin kirjata:

”Elinvoimainen ja menestyvä seura- ja urheilijälähtöinen huippu-urheilu”

”Elinvoimaisuuden”- käsitteellä tarkoitetaan käytännössä, että huippu-urheilutoiminta tulisi olla rakennettu kestävästi siten, että sillä on aina jatkumo. Keskeisten huippu-urheilijoiden lopettaessaan uransa ei saisi syntyä tilannetta, jossa taustalta ei ole tulossa uusia potentiaaliurheilijoita. Elinvoimaisuuden käsitteen alle kytkeytyy vahva seuratason kilpailullinen seuratoiminta, jossa potentiaaliurheilijoita tulee lajin pariin ja heille syntyy seuraympäristössä vahva sisäinen motivaatio ja edellytykset edetä urallaan kohti huippu-urheilijutta.

”Menestyvä”- käsitteellä viitataan kilpailulliseen tasoon kansainvälisillä kilpailukentillä. On tietoinen valinta olla mainitsematta olympiakilpailuja tai tulostavoitteita arvokilpailutasolla. Olympialiike, ja sen sisällä melonnan alalajeista ratamelonta ja koskipujottelu, ovat olleet jatkuvan laji- ja matkavalikoiman muutosprosessissa viimeisen vuosikymmenen aikana ja lajien olympiastatuksesta, saati matkavalikoimista 2030-luvulla, ei vielä tiedetä. Menestyksen arviointi tulee siis tapahtua siinä viitekehysessä, missä lajia terävimmällä kansainvälisellä kärkitasolla kilpaillaan.

”Seura ja urheilijälähtöinen huippu-urheilu” -käsitteellä viitataan vastaavasti siihen, että huippu-urheilu tulisi jatkossa olla vahvemmin kytkeytyneenä seuratason toimintaan ja lajiliittojohtoiset valmennusryhmätoiminnot ovat vain jatkumo (tai lisä) seuratason toiminnalle, etenkin nuoruus- ja valintavaiheen ikäisillä urheilijoilla. Senioritason kv. huipputasolle pyrkien potentiaaliurheilijoiden valmentautumisessa lajiliiton vastuu on laajin.

”Urheilijälähtöinen” sanavalinnalla korostetaan urheilijan omistajuutta ja vastuunottoa omasta urheilemisestaan ja siihen kytkeytyvistä ratkaisuista. Vain yksilö (urheilija) itse voi tehdä valinnan mihinkä elämänalueisiin hän kohdistaa fyysiset, henkiset, ajankäytölliset ja taloudelliset voimavaransa. On hyväksyttävä että sileän veden kilpamelonta on Suomessa amatööritason urheilua 2020-luvulla ja lajissa ei ole myöskään näköpiirissä kansainvälisesti avointa ammattilaistoimintaa lähitulevaisuudessa. Näin ollen huippu-urheilun panostuksen motiivin täytyy kummuta urheilijälähtöisestä itsensä kehittämisen halusta, tiedostaen ja hyväksyen että edes hyvätasoinen kansainvälinen menestyminen ei välttämättä tuo varmuutta omasta toimeentulosta.

4. Strategiset vaihtoehdot ja toimenpiteet

Tavoitteenasettelussa on hahmoteltu kaksi ylätasoa päämäärää, joita kohti suomalaista sileän veden kilpamelontaa tulisi 2020-luvulla viedä:

1. *”Elinvoimainen kilpailullinen seuratoiminta”*

2. *”Elinvoimainen ja menestyvä seura- ja urheilijalähtöinen huippu-urheilu”*

Seuraavaksi esitellään muutamia strategiavaihtoehtoja ja niistä johdettuja toimenpiteitä, joilla suomalaista kilpamelontaa voidaan mahdollisesti edistää kohti yllä mainittuja päämääriä. Vaihtoehdot ovat tarkoituksenmukaisesti hieman karrikoituja jotta eri vaihtoehtojen väliset strategiset ja toiminnalliset erot kävisivät riittävän selkeästi ilmi.

Strategisia valintoja tehdessä kyse on lopulta toimintatapojen luomisesta, vastuunjaon määrittelystä, sekä taloudellisten ja toiminnallisten resurssien ohjaamisesta tavalla, jolla uskotaan parhaiten saavutettavan tavoitteenasettelussa asetetut päämäärät.

Lajiliiton strategisten valintojen punnitsemisessa lisähaasteena on, että päärahoittajien (OKM ja HUY) intressit ja taloudellisen panostuksen kriteerit eivät välttämättä käy suoraan yhteen lajin omien laajempien kehittämistarpeiden kanssa. Rahoitus on usein korvamerkittyä ja sidottu tiettyihin toimintoihin, joihin lajiliiton tulee myös osoittaa omarahoitusta rahoittajan tuen vastineeksi.

Tätä yllä kuvattua asetelmaa on lyhyesti kuvailtu luvussa 3. ”Huippu-urheilun taloudelliset reunaehdot”. Lajin pitkäjänteisen kehittämisen kannalta olisi kuitenkin oleellista tehdä arviointi ja päätös valittavasta strategiasta sekä toiminnan painopisteistä riippumatta valinnan mahdollisesta vaikutuksesta julkiseen rahoitukseen.

Kärjistäen: Mikäli lajin pitkäjänteinen kehittäminen vaatisi vahvaa taloudellista ja toiminnallista panostusta esimerkiksi seuratason toiminnan ja tukipalveluiden kehittämiseen, niin näin tulisi ehdottomasti toimia. Mutta mikäli lajiliitto kohdistaa taloudellisia ja toiminnallisia panostuksia seuratason ja kansallisen kilpailutoiminnan kehittämiseen **vähentämällä vastaavasti taloudellista ja toiminnallista panostustaan huippu-urheiluun**, niin tällä on varsin todennäköisesti vaikutuksia esimerkiksi HUY:n tehostamistukiin, ainakin lyhyellä aikavälillä.

Taloudellisia ja toiminnallisia resursseja voi jakaa laajemmalle toimintakentälle, mikäli omarahoituksen astetta pystytään nostamaan, mikä voi toteutua useammalla tavalla:

- a) Lajin omavaraisuuden, eli ns. ”kiinteän rahoituspohjan” kasvattaminen (seurojen jäsenmaksut, lajiliiton jäsenmaksut, seurojen ja lajiliiton varainhankinta), jolloin esimerkiksi nykyistä panostusta huippu-urheiluun ei tarvitsisi vähentää
- b) Osallistumismaksujen nostaminen (Seurat: valmennusmaksut, kurssihinnat; Lajiliitto: urheilijoiden omavastuuosuuksien korottaminen, seurapalveluiden hinnat)
- c) Löytämällä vapaaehtoistoimijoita, jotka sitoutuneesti ja pitkäjänteisesti tekevät seura- ja **lajiliittotasolla** pyyteettömästi vapaaehtoistyötä lajin laajemman kehittämisen eteen, jolloin syntyy ilmaista työpanosta lajin kehittämistyöhön
- d) Vahvistamalla seura- ja lajiliittotasolla potentiaaliurheilijoiden omaa varainhankintaa siten, että he pystyvät harjoittamaan huippu-urheilua ilman taloudellista riippuvuutta seurasta, lajiliitosta tai Olympiakomitean huippu-urheiluyksiköstä
- e) Hyväksytään tilanne, toimitaan olemassa olevien talousresurssien ja reunaehtojen puitteissa, priorisoiden toiminnan painopisteitä kulloinkin saatavilla olevien ulkoisten rahoituslähteiden rahavirtojen mukaisesti.

Oleellista on, että **lajin pitkäjänteinen strateginen kehittäminen olisi aina lajiliiton ja seurojen** strategisten valintojen keskiössä. Omavaraisuuden astetta tulisi määrätietoisesti nostaa, niin lajiliitto- kuin seuratasolla, jolloin lajin taloudellinen riippuvuus (ja ohjausvaikutus) ulkoisten tahojen toimesta vähentyisi.

Kilpamelonnan strategisia valintoja tehdessä tulisi myös jättää sivuun ns. ”seurat vs. lajiliitto” -asetelma. Kyse ei ole lajiliiton ”omasta sisäisestä strategiasta” jolla lajiliitto pyrkii omaan, seuroista erilliseen toimintaan. Lajin (ei lajiliiton) strategiavalinnoissa on perimiltään kyse siitä, minkä tavoitteen seurat ja lajiliitto yhdessä asettavat, ja miten sen pohjalta organisoidaan ja jaetaan toimintavastuut lajiliiton ja seurojen välillä.

Molemmilla toimijoilla (lajiliitto ja seurat) on vastuualueita, joita vain ko. taho voi hoitaa tai järjestää. Esimerkiksi kansainvälinen ICF:n tai ECA:n alainen kilpaileminen tapahtuu lajiliiton alaisuudessa. Lajiliitto on ainoa taho, jota yksittäinen urheilija voi edustaa lajin kansainvälisen kattojärjestön alaisissa arvokilpailuissa. Kilpailullisen seuratoiminnan ydinalueita ovat vastaavasti harrastajien rekrytoiminen lajin pariin, laadukkaan kilpailullisen harrastetoiminnan järjestäminen, sekä kansallinen kilpaileminen.

Lajiliiton ja seurojen välinen toiminnallinen ja taloudellinen vastuunjakoa tulisi pohjautua yhteiseen ymmärrykseen ja tahtotilaan siitä, mitkä lajin toiminta-alueet ovat järkevää ja kustannustehokasta hoitaa keskitetysti (lajiliiton toimesta) ja vastaavasti mitkä toiminnot taas ovat järkevin tai kustannustehokkain järjestää paikallisesti (seura).

Seuraavissa strategisissa vaihtoehtoissa esitellään erilaisia tapoja järjestää toimintaa, sekä jakaa toiminnallista ja taloudellista vastuuta, lähinnä seurojen ja lajiliiton välillä. Alla esiteltävät vaihtoehdot ovat tarkoituksenmukaisesti hieman kärjistettyjä, jotta strategisten vaihtoehtojen keskinäiset erot tulevat riittävän selkeästi esille.

Vaihtoehto A – ”Toimitaan kuten tähänkin saakka”

Kilpailullisen seuratoiminnan kehittäminen

- On (jatkossakin) seurojen oma-aloitteellisuuden varassa, lajiliitolla ei juurikaan roolia eikä toimenpideohjelmia kilpailullisen seuratoiminnan edistämiseksi
- Kilpailullisen seuratoiminnan edistäminen on lähtökohtaisesti seurakohtainen valinta ja lajiliitto tukee seurojen kehittymistä esim. tähtiseuraohjelman ja muiden olemassa olevien prosessien kautta.

Kansallinen kilpailutoiminta

- SMSL:n rata- ja maratonjaosto vastaa kansallisen kilpailutoiminnan koordinoinnista sekä mahdollisesta kehittämisestä vapaaehtoisvoimin, nykyisillä toimintamalleilla
- Seurat järjestävät kilpailuja omien toimintaedellytystensä mukaisesti ja kilpailutapahtumien järjestämiseen ei ole keskitettyjä ratkaisuja

Huippu-urheilu & valmennusryhmätoiminta

- Valmennusryhmätoiminta on vahvasti lajiliiton vastuulla niiden henkilö- ja talousresurssien puitteissa sekä sillä määrällä potentiaaliurheilijoita, mitä kulloinkin tarjolla on
- Lajiliiton valmentajaresurssit kohdistetaan valmennusryhmätoimintaan ja kv. kilpailuihin, Huippu-urheilutoiminnan painopisteet ja talousresursoinnin priorisoinnit HUY:n ohjauksen mukaisesti

Toiminnallinen vastuunjako:

- Lajiliitto vastaa ja järjestää valmennusryhmätoimintaa, valmennusta (leirit, kilpailut, testit) sekä kansainvälisiä kilpailumatkajärjestelyitä, niiden taloudellisten ja toiminnallisten resurssien puitteissa mitä lajiliitolla kulloinkin on käytettävissä
- Lajiliitto pyrkii hoitamaan omat vastuualueensa (valmennusryhmäleirit, testit, kv. kilpailut) mahdollisimman itsenäisesti omia palkallisia tai OTO- resursseja käyttäen
- Seurat vastaavat (kukin omalla tavallaan) nuorten rekrytoimisesta lajiin ja mikäli identifioivat lahjakkaita potentiaaliurheilijoita niin pyrkivät parhaan kykynsä mukaisesti tarjoamaan heille valmennusta, tai ohjaamaan heidät mahdollisimman varhain lajiliiton valmennusryhmätoiminnan piiriin

Taloudellinen vastuunjako

- Lajiliitto vastaa ensisijaisesti valmennusryhmätoiminnan koordinointi- ja valmentajaresursoinnista sekä kohdistaa taloudellista tukea urheilijoiden leiritys- ja kilpailumatkakustannuksiin kulloinkin käytettävissä olevien talousresurssien puitteissa
- Seurat vastaavat itsenäisesti oman kilpailullisen seuratoimintansa taloudellisista kustannuksista sekä potentiaaliurheilijoidensa valmentautumisen (leirit, kilpailut) kustannuksista niiltä osin mihin lajiliiton talousresurssit eivät riitä.
- Kansallinen kilpailutoiminta järjestetään lähtökohtaisesti seurakohtaisten taloudellisten ja toiminnallisten resurssien puitteissa (lajiliitto ei ole toiminnallisesti tai taloudellisesti mukana kilpailutapahtumien laadun kehittämisessä)

Toimenpiteet

- Jatketaan kuten 1990-, 2000-, ja 2010- luvulla on toimittu. Lajiliitto kehittää ja toteuttaa omaa valmennusryhmätoimintaansa ja huippu-urheilun prosesseja, seurat vastaavat kansallisen tason kilpailullisen seuratoiminnan kehittymisestä lähinnä omatoimisesti

Haasteet ja mahdolliset pullonkaulat

- Mikäli seurat eivät kykene (nopealla aikavälillä) tuottamaan riittävästi urheilijoita ja laajempia ikäluokkia nuorten kilpailutoimintaan, niin lajiliiton valmennusryhmätoiminnalla ei ole edellytyksiä toimia nykyisessä laajuudessaan
- Mikäli seuratason valmennustoiminta ei laadullisesti parane nopeassa aikataulussa, niin lajiliiton valmennusryhmätoiminnalla ja valmennuksen tehostamisella ei voida ”korjata” potentiaaliurheilijoiden urheilullisen perustason vajetta
- Mikäli seurat eivät kykene lisäämään aktiivikilpailijoiden määrää niin kansallisen kilpailutoiminnan kilpailutapahtumien laatu ei kehity
- Mikäli urheilijoiden taso ja tulostaso eivät kehity nuorten PM- ja A18-, A23- ikäluokissa, vaan urheilijat jäävät ikäluokissaan kauas kärjestä, niin entistä harvempi urheilija tulee jatkamaan kilpamelonnan huippu-urheilu panostustaan aikuisiälle
- Mikäli lajin kilpailullinen taso (nuorista aina senioritasolle) on heikko niin lajiliiton, seurojen, sekä yksittäisten urheilijoiden taloudelliset ja toiminnalliset toimintaedellytykset pienenevät

Vaihtoehto B – ”Vahvasti kilpailulliseen seuratoimintaan ja kansalliseen kilpailutoimintaan panostaen”

Kilpailullisen seuratoiminnan kehittäminen

- On lähtökohtaisesti seurojen ja lajiliiton yhteistoimintaa, jota ollaan myös yhdessä valmiit toiminnallisesti ja taloudellisesti resursoimaan
- Seurat toteuttavat, lajiliitto vastaa kehittämisen työkaluista kilpailullisen seuratoiminnan edistämiseksi, kuten:
 - Valmentaja- ja ohjaajakoulutukset
 - Lasten- ja nuorten kilpailullisen seuratoiminnan ohjaajamateriaalit
 - Seurafoorumit, webinaarit, tieto-aidon ja toimivien käytänteiden ja osaamisen jakaminen
 - Alkeiskurssien konseptit, ensimmäinen melontakesä, ensimmäinen toimintavuosi
 - Seurojen lasten- ja nuorten toiminnan vastuuhenkilöiden työnohjaus, seurojen johtokuntien sparraus
 - jne.
- Lajiliitto mukana seurojen lasten- ja nuorten toiminnan kehittämistyössä: seurakohtaisesti, jatkuvasti, pitkäjänteisesti, jatkuva dialogi seuravalmentajiin sekä seurojen johtokuntiin
- Mahdolliset seurojen ja lajiliiton yhteispalkkaukset valmennuksen tai valmennuksen kehittämisen saralla
- Paikallisten kilpailullisen seuratoiminnan fasiliteettien yhteiskehittäminen ja vaikuttaminen kaupunki-/kuntatasolle

Kansallinen kilpailutoiminta

- SMSL:n rata- ja maratonjaosto vastaa kansallisen kilpailutoiminnan koordinoinnista sekä kehittämisestä
- Lajiliiton palkallisella toimijalla, tai OTO- toimijalla on työvelvollinen vetovastuu rata- ja maratonjaoston toiminnan vetämisestä
- Kansallisen kilpailutoiminnan kehittämiseen resursoidaan taloudellisia toimintavaroja, painottaen kilpailutapahtumien markkinointia ja yhteisiä toiminnallisia ratkaisuja, esim:
 - kuuluttajat
 - lähettäjä
 - tuomarit
 - ilmoittautumiset, lähtölistat, tulospalvelu
 - markkinointi, tiedottaminen, sponsorit
 - kilpailutapahtumien ja kilpailusarjojen konseptointi
- Lajiliitto ja seura(t) panostavat taloudellisesti ja/tai toiminnallisesti yhdessä uusien (tai vanhojen) kilpailupaikkojen kehittämistyössä, tavoitteena laajentaa kansallisen kilpailun alueellista jakautumista
- Kansalliselle kilpailutoiminnalle haetaan kilpailusarjan kattavia yhteistyökumppanuuksia, mikä on mahdollista vain mikäli kilpailutapahtumien laatu ja yleisilme kehittyvät
- Lajiliitto on osallisena järjestävän seuran kilpailutapahtuman valmisteleavassa työssä ja paikallistason yhteistyökumppanuuksien solmimisessa
- Paikallisten kilpailufasiliteettien kehittäminen yhdessä seuran ja kaupungin/kunnan kanssa

Huippu-urheilu & valmennusryhmätoiminta

- Lajiliiton valmennuksellinen rooli kohdistuu pelkistetysti senioritason kv. tason urheilijoihin sekä potentiaalisimpiin A23v. ikäluokan urheilijoihin
- Lajiliiton huippu-urheilutoiminta toteutetaan mahdollisimman kevyesti, työvoima- & logistiikkaresursseja säästäen
- Senioritason ja A23v. potentiaaliurheilijoiden valmentautuminen keskitetään kahteen tukikohtaan:
 - Talviajan valmentautumistukikohta ulkomailla, jossa kv. harjoitteluympäristö ja johon keskitetään olemassa olevat valmentajaresurssit
 - Kotimaan valmentautumistukikohta, joka mahdollistaa laadullisen päivittäisharjoittelun, valmennuksen, sekä siviilielämän yhdistämisen
 - Varsinaisia lajiliittojohtoisia ”leirejä”, urheiluopistoilla tai ulkomailla järjestetään vain arvokilpailujen tai keskeisten kv. kilpailutapahtumien valmistavilla jaksoilla
- A16v. ja A18v. ikäluokkien valmentautuminen tapahtuu pääsääntöisesti seuratasolla
- Lajiliitto järjestää valmennusryhmätoimintaa, keskeisten kv. arvokilpailujen osalta, sekä valmistavat kotimaan leirit ja fyysisten ominaisuuksien seuranta (testileirit)
- A16v. ja A18v. ikäluokkien kansainvälinen kilpailutaso on suora jatkumo kansallisesta seuratoiminnan tasosta
- Lajiliitto on mukana edesauttamassa ja mahdollistamassa seurojen välistä leiritystoimintaa A14v, A16v, A18v. ikäluokissa
- Lajiliitto tuottaa ja välittää seuratasolle ja henkilökohtaisille valmentajille tieto-taitoa ja valmennuksen ohjausta: webinaarit, koulutukset, mentorointi, materiaalit, teemapäivät, jne.
- Lajiliitto vastaa kv. kilpailujen valmennuksesta ja kilpailumatkajärjestelyistä, kuitenkin niin että etenkin nuorten osalta mahdollisimman laajasti hyödyntäen seuravalmentajia ja henkilökohtaisia valmentajia ko. kilpailujen vastuupalmentajina

Toiminnallinen vastuunjako:

- Lajiliitto ja seurat vastaavat yhdessä kansallisen kilpailullisen seuratoiminnan ja kansallisen kilpailutoiminnan kehittymisestä
- Lajiliitto pyrkii toimimaan jokaisella osa-alueella seurojen ja seuroissa toimivien valmentajien ja toimihenkilöiden kanssa
- Urheilijat toteuttavat urheilu-uraansa vahvasti seuraympäristössä ja toimivat pääsääntöisesti seuran puitteissa
- Lajiliiton valmennuksellinen ja toiminnallinen rooli rajoittuu vain ehdottomien A23 ja senioritason potentiaaliurheilijoiden valmentautumiseen (tai valmentautumisen mahdollistamiseen)

Taloudellinen vastuunjako

- Lajiliitto vastaa ensisijaisesti kansainvälisten arvokilpailujen taloudellisesta resursoinnista sekä senioritason huippu-urheilijoiden valmentautumisen tukitoimista
- Seurat ja lajiliitto etsivät ja edistävät yhdessä potentiaaliurheilijoiden taloudellisten toimintaedellytysten mahdollistavia yhteistyökumppanuuksia tai toimintaedellytyksiä

- Seurat ja lajiliitto luovat yhteiset suuntaviivat kilpamelonnan laadukkaan toiminnan järjestämisen kustannuksista seuratasolla hyväksyen että laadukkaan lasten- ja nuorten toiminnan järjestäminen on investointi sekä jatkuva menoerä, jota pitää tavalla tai toisella kompensoida tulopuolella
- Kansallisen kilpailutoiminnan laadun kehittämiseksi osoitetaan taloudellisia resursseja joko osallistujamaksujen- tai yhteistyökumppanuuksien kautta
- Luodaan keskitettyjä kilpailutapahtumien laatua nostavia ratkaisumalleja, parantaen kilpailujen yleisilmettä sekä madaltaen seurakohtaista työmäärää kilpailujen järjestämiselle

Toimenpiteet ja toimintatapamuutokset

- Toimintatavan- ja asetelman muutos on tärkein ”toimenpide”. Seurat ja lajiliitto toimivat yhdessä: yhteisen päämäärän edistämiseksi, pitkäjänteisesti, yhdessä investoiden lajin toiminnan laadun parantamiseksi
- Omavaraisuusasteen nostaminen lajiin tulevan rahoituspohjan laajentaminen on keskeistä, toimintaedellytykset eivät voi olla riippuvaisia huippu-urheilumenestyksestä.
- Kilpailullisen seuratoiminnan kehittäminen, tai kansallisen kilpailutoiminnan taloudellisten toimintaedellytysten on siis tultava lajin sisältä/ lajiyhteisöstä, tavalla tai toisella

Haasteet ja mahdolliset pullonkaulat

- (Mikäli) melontaseurat eivät näe lasten- ja nuorten toimintaan panostamisen merkityksellisyyttä, eivätkä ole valmiit investoimaan taloudellisesti tai toiminnallisesti ko. osa-alueen kehittämiseksi
- Lajin harrastamisen kustannukset kasvavat, laadukas kilpailullinen seuratoiminta sekä kansallisten kilpailutapahtumien laadun kehittäminen tuo vääjäämättä (ainakin lyhytaikaisia) lisäkustannuksia nykytilanteeseen. Lisääntyneet menot on katettava lisääntyneillä tuloilla, tavalla tai toisella
- Lajiliiton huippu-urheilutoiminnan ja yksittäisten huippu-urheilijoiden toimintaedellytysten kaventuminen (ainakin lyhyellä aikavälillä), mikäli lajiliiton taloudellinen ja toiminnallinen painopiste painottuu vahvasti kansalliseen toimintaan kehittämiseen, vähentäen samalla taloudellista ja toiminnallista panostusta huippu-urheiluun
- Lajiliiton seurojen (jäsenistön) yhteisen päämäärän puuttuminen, ja sen johdosta vastakkainasettelut seurojen sisällä sekä lajiliittotasolla, joka johtaa kykenemättömyyteen tehdä vaikuttavia päätöksiä niin seura- kuin lajiliittotasolla

Vaihtoehto C – ”Täysi panostus kilpailulliseen seuratoimintaan ja kansalliseen kilpailutoimintaan”

Kilpailullisen seuratoiminnan kehittäminen

- On lähtökohtaisesti seurojen ja lajiliiton yhteistoimintaa, jota ollaan myös yhdessä valmiit toiminnallisesti ja taloudellisesti resursoimaan
- Seurat toteuttavat, lajiliitto vastaa kehittämisen edellytyksistä, kuten:
 - Valmentaja- ja ohjaajakoulutukset
 - Lasten- ja nuorten kilpailullisen seuratoiminnan ohjaajamateriaalit
 - Seurafoorumit, webinaarit, tieto-aidon ja toimivien käytänteiden jakaminen
 - Alkeiskurssien konseptit, ensimmäinen melontakesä, ensimmäinen toimintavuosi
 - Seurojen lasten- ja nuorten toiminnan vastuuhenkilöiden työnohjaus, seurojen johtokuntien sparraus
 - jne.
- Lajiliitto mukana seurojen lasten- ja nuorten toiminnan kehittämistyössä: seurakohtaisesti, jatkuvasti, pitkäjänteisesti, jatkuva dialogi seuravalmentajiin sekä seurojen johtokuntiin
- Mahdolliset seurojen ja lajiliiton yhteispalkkaukset valmennuksen tai valmennuksen kehittämisen saralla
- Paikallisten kilpailullisen seuratoiminnan fasiliteettien yhteiskehittäminen ja vaikuttaminen kaupunki-/kuntatasolle

Kansallinen kilpailutoiminta

- SMSL:n rata- ja maratonjaosto vastaa kansallisen kilpailutoiminnan koordinoinnista sekä kehittämisestä
- Lajiliiton paikallisella toimijalla, tai OTO- toimijalla on työvelvollinen vetovastuu rata- ja maratonjaoston toiminnan vetämisestä
- Kansallisen kilpailutoiminnan kehittämiseen etsitään ja resursoidaan taloudellisia toimintavaroja, painottaen kilpailutapahtumien markkinointia ja yhteisiä toiminnallisia ratkaisuja, esim:
 - kuuluttajat
 - lähettäjät
 - tuomarit
 - ilmoittautumiset, lähtölistat, tulospalvelu
 - markkinointi, tiedottaminen, sponsorit
 - kilpailutapahtumien ja kilpailusarjojen konseptointi
- Lajiliitto ja seura(t) panostavat taloudellisesti ja/tai toiminnallisesti yhdessä uusien (tai vanhojen) kilpailupaikkojen kehittämistyössä, tavoitteena laajentaa kansallisen kilpailemisen alueellista jakautumista
- Kansalliselle kilpailutoiminnalle haetaan kilpailusarjan kattavia yhteistyökumppanuuksia, mikä on mahdollista vain mikäli kilpailutapahtumien laatu ja yleisilme kehittyvät
- Lajiliitto osallisena järjestävän seuran kilpailutapahtuman valmisteleavassa työssä ja paikallistason yhteistyökumppanuuksien solmimisessa
- Paikallisten kilpailupaikkojen kehittäminen yhdessä seuran ja kaupungin/kunnan kanssa

Huippu-urheilu & valmennusryhmätoiminta

- Lajiliitolla **ei ole** ns. ”omia valmennusryhmiä tai huippu-urheilutoimintaa”
- Lajiliitolla **ei ole** palkallista valmennusosaamista
- Lajiliitolla **ei ole** kilpailumatkojen järjestelyvastuuta (logistiikka, varaukset, lentoliput, joukkueenjohdolliset tehtävät)
- Lajiliitto (lajijaosto tai OTO- henkilö) koordinoi nuorten PM- kilpailujen valintaprosessin sekä ko. kilpailumatkan järjestelyt, PM- kilpailuilla mitataan kansallisen seura- ja kilpailutoiminnan taso
- PM- kilpailuja ”ylemmälle” tasolle lajiliitto ei vastaa kilpailumatka tms. järjestelyistä
- Kv. huipulle tähtäävät yksilöt järjestävät omatoimisesti valmentautumisensa siten että kv. leiritys ja harjoittelu toteutuvat esimerkiksi yhdessä muun maan urheilijoiden tai kv. valmennusryhmän kanssa
- Lajiliiton rooli huippu-urheilussa rajoittuu kv. kilpailujen ilmoittautumisiin sekä urheilijoiden esittämiseen HUY:n tai OKM:n tukijärjestelmiin (KVVK:n tai ratajaoksen toimesta)

Toiminnallinen vastuunjako

- Lajiliitolla ei ole valmennuksellista tai toiminnallista roolia kv. tasolle tähtäävässä huippu-urheilussa: seurat, urheilijat ja urheilija-valmentajaparit vastaavat itse ja itsenäisesti toiminnallisesti ja taloudellisesti yksilön huippu-urheilu uran toteuttamisesta
- Urheilijat toteuttavat pääsääntöisesti urheilu-uraansa vahvasti seuraympäristössä ja toimivat seuran puitteissa
- Valintakriteerit, karsintajärjestelmät, sidosryhmätoiminta esim. (HUY, OKM, Akatemiat, ADT), toteutetaan OTO- ja vapaaehtoisvoimin (KVVK ja/tai lajijaosto)
- Lajiliitto ja seurat vastaavat ja keskittyvät yhdessä kansallisen kilpailullisen seuratoiminnan ja kansallisen kilpailutoiminnan kehittämiseen

Taloudellinen vastuunjako

- Lajiliitto ei vastaa taloudellisesti kansainväliselle tasolle kohdistuvasta huippu-urheilutoiminnasta tai siihen liittyvistä puitteista (miehistökalusto, logistiikkaratkaisut, ym).
- Huippu-urheilun resursoinnista vastaavat urheilija(t) itse omarahoituksen kautta (seura, sponsorit, muut), sekä HUY:n / OKM:n henkilökohtaisten tukien mahdollistamissa puitteissa
- Seurat ja lajiliitto luovat yhteiset suuntaviivat kilpamelonnan laadukkaan toiminnan järjestämisen kustannuksista seuratasolla hyväksyen että laadukkaan lasten- ja nuorten toiminnan järjestäminen on investointi sekä jatkuva menoerä, joka pitää tavalla tai toisella kompensoida tulopuolella
- Kansallisen kilpailutoiminnan laadun kehittämiseksi osoitetaan taloudellisia resursseja, joko osallistujamaksujen- tai yhteistyökumppanuuksien kautta
- Luodaan keskitettyjä kilpailutapahtumien laatua nostavia ratkaisumalleja, parantaen kilpailujen yleisilmettä sekä madaltaen seurakohtaista työmäärää kilpailujen järjestämiselle

Toimenpiteet & toimintatapamuutokset

- Valmennusryhmätoiminta lakkautetaan. Mahdollisesti vapautuvat taloudelliset ja toiminnalliset resurssit siirretään kilpailullisen seuratoiminnan ja kansallisen kilpailutoiminnan kehittämiseen
- Lajiliiton valmennukselliset työpositiot lakkautetaan
- Kilpailu- ja valmennusvaliokunnan sekä rata- ja maratonjaoston roolia vahvistetaan, ko. toimielimien vetäjille ja ”työnyrkeille” mahdollisesti OTO- työsopimukset lisääntyneiden tehtävien ja vastuun kompensoimiseksi
- Omavaraisuusasteen nostaminen on keskeistä. Lajiliiton kilpamelonnan yhteiskunnalliset taloudelliset toimintaedellytykset ovat käytännössä sidoksissa kv. huippu-urheiluun, ilman panostusta huippu-urheiluun näitä tulonlähteitä ei jatkossa ole
- Kilpailullisen seuratoiminnan kehittäminen, tai kansallisen kilpailutoiminnan taloudellisten toimintaedellytysten on siis tultava lajin sisältä/ lajiyhteisöstä, tavalla tai toisella

Haasteet ja mahdolliset pullonkaulat

- Kilpamelonnan huippu-urheilutoiminta voi loppua kokonaan, mikäli yksittäiset potentiaaliurheilijat eivät itsenäisesti kykene ottamaan täyttä vastuuta omasta huippu-urheilupanostuksestaan ja mahdollistamaan huippu-urheiluun niin taloudellisesti kuin toiminnallisestikin
- Nouseeko uusia urheilijoita, jotka tavoittelevat aikuistason kv. menestystä, mikäli polku kansalliselta kilpailutasolta kv. tasolle on kuljettava ja mahdollistettava täysin omatoimisesti
- Kosketuspinta kv. kilpamelontaympäristöön katoaa, mikäli emme liittojohtoisesti ole osana kv. kentillä tapahtuvaa valmennus- ja kilpailutoimintaa
- Ilman kv. kosketuspintaa suomalainen kilpamelonta ja sen valmentautuminen elää jatkossa käytännössä omaa kansallista evoluutiotaan
- Rahoituspohjan kaventuminen. Lajiliitto ilman liittojohtoista huippu-urheilutoimintaa tarkoittaa vääjäämättä valtion tukien (HUY, OKM) pienentymistä
- Lajin ja lajiiliiton asema suomalaisessa huippu-urheilukentässä muuttuu, ilman liittojohtoista huippu-urheilutoimintaa laji ja lajiiliitto ei ole yhteistyökumppani suomalaisessa huippu-urheiluverkostossa

Strategiset vaihtoehdot – yhteenveto

Mikäli **”Elinvoimainen kilpailullinen seuratoiminta”** ja **”Elinvoimainen ja menestyvä seura- ja urheilijälähtöinen huippu-urheilu”** ovat suomalaiselle kilpamelonnalle keskeisiä päämääriä 2030 luvulle, niin strategisten valintojen tulisi tukea näitä päämääriä mahdollisimman hyvin.

Edellisessä luvussa on esitetty kolme strategista vaihtoehtoa, joiden kautta suomalaista sileän veden kilpamelontaa voidaan mahdollisesti edistää kohti näitä päämääriä 2020-luvulla. Esitetyissä vaihtoehdoissa on tarkoituksenmukaisesti tuotu esille ns. ”ääripää”, eli vaihtoehto A vs. vaihtoehto C.

Vaihtoehto A:ssa toimintaa jatketaan kuten tähänkin saakka, jolloin lajiliitto koittaa mahdollisimman itsenäisesti toteuttaa valmennusryhmätoimintaa ja kv. tasolle tähtäävää toimintaa, seurojen odotetaan itsenäisesti ja omatoimisesti tuottavan kilpailullisen seuratoiminnan kehittymistä ja sen kautta uutta potentiaaliurheilijamassaa huippuvaiheen valmennustoimintaan, josta siis lajiliitto jatkossakin vastaisi.

Vaihtoehto C:ssä lähtökohta taas on, että lajiliiton (ja seurojen) tärkein (ja kilpamelonnan osalta lähes ainoa) tehtävä on kilpailullisen seuratoiminnan edistäminen ja kansallisen kilpailutoiminnan kehittäminen. Tässä vaihtoehdossa lajiliitto ei tarjoa kansainväliselle tasolle pyrkiville urheilijoille juurikaan apuja urheilijan polun varrella, vaan luotetaan siihen että urheilija(t) itse, heidän tukitiiminsä, tai seura(t) ottavat tässä vahvan roolin. Näin lajiliiton kilpamelontaan kohdistetut taloudelliset ja toiminnalliset resurssit voidaan käyttää lähes yksinomaan kilpailullisen seuratoiminnan ja kansallisen kilpailutoiminnan kehittämiseen.

Vaihtoehto B:ssä on pyritty hahmottelemaan ns. ”keskitien ratkaisua”, jossa lajiliiton valmennusryhmätoimintaa rajataan ja kevennetään, jolloin tästä johtuen mahdollisesti syntyy pieni taloudellinen ja toiminnallinen liikkumapaikka, jota voidaan siirtää kilpailullisen seuratoiminnan ja kansallisen kilpailutoiminnan kehittämiseen.

Vaihtoehto B:n ja C:n haasteet ovat, että lajiliiton ja sileän veden kilpamelonnan talousresurssit tulevat käytännössä yksinomaan valtion rahoituksesta (HUY ja OKM), ja ovat siten osittain talousresursseja jotka ovat kohdennettuja ja korvamerkittyjä ns. huippuvaiheen toimintaan. Mikäli toiminta (ja/tai tulokset) huippuvaiheen kilpamelonnan osalta heikkenevät, tämä näkyy vääjäämättä ko. talousresurssien laajuudessa.

On kuitenkin selkeää, että strategia ja toiminnan painopisteet tulisi tehdä lajin elinvoimaisuuden näkökulmasta, painottaen niitä toimenpiteitä, jotka parhaiten parantavat lajin elinvoimaisuutta pitkällä aikajänteellä.

Näiden kolmen vaihtoehdon lisäksi voi toki löytyä toisenlaisia ratkaisumalleja, tai esitettyjen vaihtoehtojen erilaisia kombinaatioita. Ei esimerkiksi ole vaikea kirjoittaa **vaihtoehto D:tä**, joka voisi pitää sisällään että nykyinen panostus huippu-urheiluun ja valmennusryhmätoimintaan säilytetään, mutta tämän lisäksi panostetaan voimakkaasti kilpailullisen seuratoiminnan kehittämiseen. Tässä tapauksessa tulisi vain ratkaista miten yhtälö käytännössä toteutetaan. Lajiliiton työvoima on erittäin rajallinen ja seuratoiminnan kehittäminen (mikäli lajiliitto on siinä mukana) syö rutkasti

työvoimaresursseja. Tämän lisäksi useimmat kehittämistoimenpiteet vaativat suoraa taloudellista panostusta etenkin käynnistämisvaiheessa.

Kilpamelonstrategian päämääristä löytynee kohtuullisen helposti lajiihteisössä konsensus - kukapa ei haluaisi elinvoimaista kilpailullista seuratoimintaa tai menestyvää urheilijalähtöistä huippu-urheilua. Realiteetti on kuitenkin, että kehittämistoimenpiteet ja painopisteet tulevat hintalapun kera, taloudellisena tai toiminnallisena panoksena.

Mikäli talousresurssit pysyvät samoina (tai vähenevät) niin strategialla ohjataan mitä toimintoja priorisoidaan, mitä vastaavasti jätetään vähemmälle huomiolle. Suomalainen sileän veden kilpamelonta on 2020-luvun alussa tilassa, jossa kilpailullista seuratoimintaa on vääjäämättä pystyttävä kehittämään, muuten lajilla ei ole tulevaisuutta. Tätä seikkaa on vaikea sivuuttaa, mikäli priorisointeja täytyy tehdä.

Lajiliiton ja seurojen välinen toiminnallinen ja taloudellinen vastuunjako tulisi pohjautua yhteiseen ymmärrykseen ja tahtotilaan siitä mitkä lajin toiminta-alueet on nykytilassa priorisoitava, jotta suomalainen kilpamelonta voi olla elinvoimaista myös 2030-luvulla.

Valitusta strategiasta ja priorisoinneista huolimatta tulisi myös käydä erillinen prosessi- tai strategiatyöstö, joka keskittyisi lajin harrastamisen ja kilpailemisen kustannuksiin 2020-luvulla, sekä omarahoitusasteen nostamisen mahdollisuuksiin. Tämä koskee niin seura- lajiliitto- kuin yksittäisen huippu-urheilijan omarahoitusta.

Kilpamelonnalla on erittäin iso haaste kasvaa tai kehittyä lajina (seuratasolla) tai huippu-urheilumuotona (lajiliitto, seurat, yksittäiset urheilijat) mikäli toimintaan ei pystytä luomaan lisää omarahoitusta. Omarahoitusta voivat olla sponsorit, myytävät palvelut ja tuotteet, tai muut ulkoiset tulonlähteet. Omarahoituskeskustelun piiriin kuuluu myös laadukkaan harrastamisen osallistumiskustannukset, jotka katetaan jäsenmaksutuoton, osallistumis- ja valmennusmaksujen puitteissa.

Strategiset vaihtoehdot – jatkotoimenpiteet

Suomen Melonta ja Soutuliiton tulee päättää kilpamelontastrategia 2030:stä.

Keskeiset kysymykset ovat:

1. Minkälaisilla strategisilla valinnoilla ja niistä johdetuilla painopisteillä kilpamelontaa viedään kokonaisuudessaan parhaiten eteenpäin Suomessa 2020-luvulla?
2. Mikä on toiminnallinen ja taloudellinen vastuunjako seurojen ja lajiliiton välillä koskien:
 - a. huippu-urheilutoimintaa (järjestelmätaso)
 - b. yksittäisten huippu-urheilijoiden osalta (yksilötaso)
 - c. kilpailullisen seuratoiminnan kehittämistä
 - d. kansallinen kilpailutoiminta
 - e. omavaraisuusasteen kasvattaminen

Tämä dokumentti toimii ns. ”pohjapaperina” tulevalle kilpamelontastrategialle. Aktiivisia kilpamelontaseuroja on haastateltu syksyllä 2021 liittyen lasten- ja nuorten kilpailullisen seuratoiminnan nykytilaan. Ratamelonnan huippu-urheilutoiminnan nykytila-analyysi on tehty vuoden 2021 aikana niin lajiliitossa sisäisesti kuin yhdessä HUY:n lajiryhmävastaavan kanssa erillisissä strategiatapaamisissa (4kpl).

Kilpamelontastrategiasta pidetään avoin keskustelutilaisuus 4.11.2021 jolloin seurojen, ratajoaksen, kilpailu- ja valmennusvaliokunnan sekä laajan lajiyhteisön toivotaan osallistuvan ja tuovan esille näkemyksiään yhteisen strategian luomiselle.

Melonta ja Soutuliiton hallitus päättää lopullisesta strategiasta. Kyseessä on yhden ala-lajin sisäinen strategia, ei koko lajiliiton, jolloin ko. strategian vieminen esim. lajiliiton syyskokoukseen ei ole tarkoituksenmukaista.

Strategiavalinnan jälkeen luodaan erillinen toimenpideohjelma, jossa määritellään käytännön toimenpiteet ja kytketään ne ajalliseen toteuttamisjärjestykseen varsinkin niiltä osin, että strategiavalinnat sisältävät uusia painopisteitä tai olemassa olevien toimintojen tai toimintatapojen alasajoa.

Strategian ja toimenpideohjelmien vaikutusten seurantaan luodaan mittarit, joiden kautta toiminnan edistymistä strategisia päämääriä kohti arvioidaan vuosittain.

Tammisaarella 18.10.2021

Petteri Pitkänen
Valmennuspäällikkö - Ratamelonta